

Handläggare
Marie Hallberg
Havsplaneringsenheten
marie.hallberg@havochvatten.se

Datum 2021-03-02 **Dnr** 3051-14

Regeringen
Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se

Slutredovisning av strategi för regionalt tillväxtarbete 2014 - 2020 (2020), inklusive sammanhållen landsbygdspolitik

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har fått i uppdrag av regeringen att slutredovisa genomförda insatser för regional tillväxt inom ramen för sin långsiktiga strategi för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik för perioden 2014–2020 (N2014/2501/RT). I redovisningen ingår även återrapportering och redovisning av hur HaV i samverkan med andra statliga aktörer bidragit till en sammanhållen landsbygdspolitik, med Tillväxtverkets uppdrag N2018/04123/HL som utgångspunkt för rapportering. HaV redovisar även hur myndigheten i samverkan med andra statliga aktörer bidragit till uppfyllandet av den nationella livsmedelsstrategin. Uppdrag och återrapporteringskrav är enligt regleringsbrev för budgetåret 2020, beslut daterat 2019-12-19. Redovisningen innefattar dessutom en beskrivning av uppdraget om medverkan i analysgruppen för regional tillväxt och attraktionskraft 2014–2020 (N2014/2503/RT).

Redovisningen av uppdragen samordnas av Tillväxtverket som tillhandahåller rapporteringsmall. Mallen inkluderar möjlighet för samordnad rapportering avseende medverkan i det regionala tillväxtarbetet, och bidrag till en sammanhållen landsbygdspolitik. Dispositionen i redovisningen följer Tillväxtverkets anvisningar.

Havs- och vattenmyndigheten överlämnar härmed sin redovisning av uppdragen.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Hellsten efter föredragning av utredaren Marie Hallberg. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningscheferna Mats Svensson, Thomas Klein, enhetscheferna Eva Rosenhall, Inger Dahlgren, Signild Nerheim, Susanne Eriksson, samt verksamhetsstrategen Björn Sjöberg medverkat.

Maria Hellsten

Marie Hallberg

Kopia till:
Tillväxtverket

Innehåll

1	Sammanfattning.....	4
2	Inledning.....	7
	2.1 Uppdraget.....	7
3	Slutredovisning av strategi för regionalt tillväxtarbete 2014 - 2020 (2020), inklusive sammanhållen landsbygdspolitik.....	8
	3.1 Myndighetens ansvarsområden.....	8
	3.1.1 1. Angående myndighetens arbete inom en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.....	9
	3.1.2 2. Angående myndighetens arbete inom Landsbygdspolitikens målområden ...	12
	3.1.3 3. Hur bidrar myndigheten, i och genom sina olika verksamhetsområden, till utveckling i alla delar av landet?	14
	3.1.4 4. Har myndighetens medverkan i regionala tillväxtarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder bidragit till att nå målen inom det egna politikområdet?	21
	3.2 Anpassning av verksamheten	21
	3.2.1 5. Har myndighetens verksamhet anpassats utifrån regionala och lokala förutsättningar?	21
	3.2.2 6. Har de regionala utvecklingsstrategierna påverkat er verksamhet?	26
	3.3 Samverkan.....	26
	3.3.1 7. För myndigheten dialog med regionerna?	26
	3.3.2 8. Har myndigheten samverkat med regionerna eller med andra myndigheter när det gäller EU:s sammanhållningspolitik?	28
	3.3.3 9. För myndigheterna dialog med andra regionala eller lokala aktörer (till exempel länsstyrelser, kommuner eller organisationer) i frågor med bäring på regional utveckling och landsbygders utveckling?.....	30
	3.3.4 10. Vilka är de tre viktigaste samarbetsaktörerna för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och arbetet för att utveckla Sveriges landsbygder? Motivera gärna kort.	32
	3.4 Inspel till det fortsatta arbetet	32
	3.4.1 11. Vilka planerade insatser har myndigheten för att stärka hållbar utveckling i alla delar av landet?	32
	3.4.2 12. Vilka förutsättningar krävs för att er myndighet bättre ska kunna anpassa verksamheten utifrån regionala och lokala förutsättningar och stärka myndighetens medverkan mot målen om hållbar utveckling i alla delar av landet?.....	33
	3.4.3 13. På vilket sätt anser ni att Tillväxtverket kan stödja er myndighet i arbetet med insatser för hållbar utveckling i alla delar av landet?	33

3.4.4	14. Har ni andra medskick som ni vill föra fram gällande er medverkan mot målen om hållbar utveckling i alla delar av landet, t.ex. lärdomar, idéer, reflektioner och rekommendationer som inte har fångats upp i tidigare svar?... 33	33
3.5	Frågor till myndigheter med långsiktiga strategier för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet..... 33	33
3.5.1	15. Hur är strategin förankrad i myndigheten? Vilken status har strategin haft som styrdokument inom myndigheten? 34	34
3.5.2	16. Hur relevant anser ni att er strategi har varit? Har er strategi reviderats sedan den togs fram?..... 34	34
3.5.3	17. Har strategin bidragit till att myndigheten utvecklat sin samverkan eller dialog med regionerna eller stärkt sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet? 34	34
3.5.4	18. Vilka konkreta insatser kopplat till er långsiktiga strategi för det regionala tillväxtarbetet för perioden 2015–2020 har myndigheten genomfört? Har genomförandet följt strategin eller har några planerade insatser ej genomförts? 35	35
3.5.5	19. Har resultaten blivit de förväntade? Om inte, varför? 35	35
3.5.6	20. Har ni identifierat några särskilda framgångsfaktorer eller några utvecklingsbehov? 35	35
3.5.7	21. När uppdraget nu löpt ut, kommer strategin hållas levande? 35	35
3.5.8	22. Har ni andra medskick som ni vill göra angående uppdraget eller genomförandet av er strategi? 35	35

1 Sammanfattning

HaV:s ansvarsområden, nationella prioriteringar och landsbygdsolitik (avsnitt 3.1)

HaV:s insatser för regional utveckling sker utifrån vår roll som nationell förvaltningsmyndighet att genomföra en sammanhållen havs- och vattenpolitik på regeringens uppdrag. Vi arbetar för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag, hav och fiskresurser. HaV har inom sitt ansvarsområde att arbeta med frågor som rör havsplanering, samt att främja forskning och utvecklingsverksamhet. HaV:s arbete relaterat till regionalt tillväxtarbete och med insatser för att utveckla Sveriges landsbygder motsvarar det arbete som gäller för hållbar regional utveckling i stort och omfattar hela landet. Det innebär att vi verkar för hållbart nyttjande och att det regionala utvecklingsarbetet sker samstämt med arbetet för måluppfyllnad av nationella miljömål, generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, vilket är i linje med såväl vårt arbete relaterat till [Agenda 2030](#). Med utgångspunkt i detta och förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete och prioriteringarna enligt *En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020*, redovisas ett urval av HaV:s insatser och bidrag för en hållbar regional utveckling, i hela landet. HaV:s insatser sker främst inom prioriteringar, *Innovation och företagande*, *Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet* samt *Internationellt samarbete*, nedan ges exempel på detta.

Prioritering - Innovation och företagande

- Genom **samverkan och nätverk** för forskning, kunskap och innovation bidrar HaV till stärkt samarbete mellan forskningsaktörer, näringsliv och offentlig verksamhet. Exempelvis inom ramen för regional samverkan, [Maritima klustret](#), i Västsverige mellan myndigheter, industri och akademi samt inom [Nätverket för vattenpedagogik](#).
- Genom finansiering av åtgärdsprojekt, kunskapsunderlag, forskning och innovation via havs- och vattenmiljöanslaget stärker vi åtgärdsarbetet för en god havs- och vattenmiljö och stärkt biologisk mångfald i alla delar av landet.
- Genom åtgärds-, kunskaps och utvecklingsarbete skapar HaV förutsättningar för en **miljödriven företagsutveckling, resurseffektivt nyttjande och cirkulär ekonomi**. Det exemplifieras med satsningen för *Lokalt engagemang för vatten* ([LEVA](#)) som genom lokal delaktighet och engagemang av lantbrukare verkar för åtgärder mot övergödning och för ett hållbart jordbruk. Ett annat exempel är insatser i samverkan med yrkesfiskare för en ren havsmiljö, såsom projektfinansiering av lokalt projekt [Håll havet rent](#) och den nationella [insamlingstjänsten - Fiskerituren](#)

Prioritering - Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet

- Genom HaV:s arbete inom ramen för havsplanering, samt samverkan och stöd för kommunal **havs- och kustplanering**, exempelvis genom satsningen [KOMPIS – kommunal planering i statlig samverkan](#) stärker vi arbetet och den fysiska planeringens betydelse för hållbar regional tillväxt och attraktiva livs- och boendemiljöer.
- HaV:s arbete och samverkan för stärkt biologisk mångfald främjar **tillgänglighet till natur och kultur** och ett hållbart friluftsliv och kulturliv och en hållbar besöksnäring.
- Inom ramen för myndighetens arbete med bland annat digitalisering och smart miljöinformation verkar vi för ökad **digital tillgänglighet** av information, kunskapsunderlag och företagstjänster till nytta för näringsliv, allmänhet och forskning.

Prioritering - Internationellt samarbete

- HaV har ett omfattande internationellt samarbete. Samarbete sker bland annat inom ramen för den Gemensamma fiskeripolitiken i Nordsjöregionen (Scheveningen) och i Östersjön ([BALTFISH](#)), samt inom havsplaneringssamarbete [Pan Baltic Scope](#) och [Capacity4MSP](#). HaV deltar aktivt i samarbeten för en bättre havsmiljö inom Helcom (Helsingforskonventionen) för Östersjön, med genomförande av Baltic Sea Action Plan (BSAP), samt för Nordsjön inom OSPAR (OSPAR-Commission, Protecting and conserving the North-East Atlantic and its resources).
- Internationellt samarbete sker även genom deltagande och finansiering inom olika Interreg-program, exempelvis projektet [MareLitt](#), samt inom ramen för grannlandsprojektet [Tre Skärgårdar](#), ett samarbete mellan Finland, Åland och Sverige, där region Stockholm ingår som en part.

Anpassning och Samverkan utifrån regionala och lokala förutsättningar (avsnitt 3.2-3.3)

Anpassning av HaV:s verksamhet sker främst utifrån samverkan med regionala och lokala aktörer och inom ramen för HaV:s förvaltningsuppdrag. Beträffande insatser och finansiering sker anpassning främst via regionala aktörer, till exempel via regionala beredningsgrupper inom fiskförvaltningen, samt i dialog med länsstyrelserna vid prioriteringar och fördelning av bidragsfinansierade åtgärder. När det gäller kunskaps- och informationsunderlag baseras detta främst utifrån olika rumsliga aspekter avseende miljö- och belastningsdata, med hänsyn till ekologiska perspektiv och indelningar såsom vattenförekomster, avrinningsområden, kustvattenförekomster och havsområden. Även administrativ indelning på läns- och kommunnivå förekommer, dock ej inkluderat olika typer av landsbygder. Analyser med regional indelning genomförs bland annat inom ramen för fisketillsyn, samt har genomförts inom regeringsuppdraget om uppföljning av Sveriges maritima strategi, ett uppdrag som redovisades 2020.

Regionala utvecklingsstrategier bedöms främst ha påverkan på HaV:s verksamhet inom havsplaneringsarbetet, samt indirekt via den dialog och samverkan HaV har med Länsstyrelserna om regionala prioriteringar. HaV samverkar i hög grad med myndigheter, regionala och lokala aktörer, främst baserat på lagstadgade rutiner för dialog- och samrådsprocesser, vilket innefattar regionalt utvecklingsansvariga aktörer. HaV yttrar sig i möjligaste mån över remisser gällande reviderade regionala utvecklingsstrategier. Vi samverkar även med regioner och i vissa fall kommuner på flera sätt och nivåer beträffande EU:s sammanhållningspolitik, exempelvis inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen, Regionala utvecklingsfonden (ERUF), Havs- och fiskerifonden (EHFF) och Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU).

Inspel framtida arbete (avsnitt 3.4)

HaV:s framtida insatser för att stärka hållbar utveckling i hela landet handlar om att fortsätta arbetet med att främja ett hållbart nyttjande, stärka biologisk mångfald och säkerställa att viktiga ekosystemtjänster säkras nu och i framtiden. Detta innebär ett fortsatt arbete, i linje med HaV:s verksamhetsstrategi 2021-2023 och arbetet för de globala hållbarhetsmålen, till exempel:

- Fortsatt arbete med de statliga havsplanerna, inklusive samverkan för kommunal havs- och kustplanering, samt klimatanpassning.
- Pilotområden för att stödja och vidareutveckla en ekosystembaserad förvaltning inom ramen för åtgärdsprogrammet för havsmiljön.
- Fortsatt arbete och samverkan för genomförande av [nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften](#).
- Fortsatt arbete med en [Gemensam strategi för fiskets framtid](#) inklusive handlingsplaner.

- Vidare arbete för främjande av hållbart nyttjande såsom stöd för ökat [skydd av strömmingen i Östersjön](#).
- Fortsatt arbete med forskning och innovation. Bland annat genom samverkan med Formas om ett nationellt forskningsprogram för klimat, samt nytt nationellt [forskningsprogram om hav och vatten](#).

Beträffande förutsättningar för anpassning av HaV:s verksamhet till lokala och regionala förutsättningar bedömer vi att det krävs att nationella mål, strategier och policys för myndighetens arbete bryts ner till regional och lokal nivå, med hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. I detta arbete ser vi att Tillväxtverket kan vara ett stöd för myndigheten genom framtagande av metodstöd och kunskapsunderlag. Detta förväntas till viss del vara möjligt inom ramen för Tillväxtverkets regeringsuppdrag och genom HaV:s medverkan i det så kallade Landsbygdslabbet.

HaV:s långsiktiga strategi för hållbar regional tillväxt 2015-2020 (avsnitt 3.5)

Strategin har förankrats och genomförts som en integrerad del av HaV:s verksamhetsstrategi. Strategin har haft relevans och planerade insatser har i hög grad genomförts efter förväntan, och i linje och synergi med myndighetens ansvarsområde och verksamhet. Utvecklingspotential finns beträffande former för dialog och samarbete mellan HaV och regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Strategin lever vidare genom en fortsatt integrering i HaV:s verksamhet och fortsatt arbete med att tydliggöra samband och förutsättningar för hållbar regional utveckling i myndighetens verksamhetsplanering.

Dispositionen av avsnitt 3 i redovisningen är enligt Tillväxtverkets anvisningar.

2 Inledning

2.1 Uppdraget

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har fått i uppdrag av regeringen att slutredovisa genomförda insatser inom regional tillväxt inom ramen för sin långsiktiga strategi för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik för perioden 2014–2020. HaVs långsiktiga strategi för regionalt tillväxtarbete¹ togs fram 2015 utifrån uppdrag (N2014/2501/RT)². Utgångspunkten för uppdrag var förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete, vilket ersatts med förordning 2017:583³. I förordningen anges bl.a. att:

- myndigheten inom sina verksamhetsområden ska **verka för att målet** för den regionala tillväxtpolitiken uppnås. När det är lämpligt ska myndigheterna i sin verksamhet i så stor utsträckning som möjligt ta **hänsyn till regionala förutsättningar. I myndigheternas verksamhetsplanering ska insatser som bidrar till att uppnå målen** i de regionala utvecklingsstrategierna och till det regionala tillväxtarbetet i övrigt **beaktas** (§18)
- Statliga myndigheters **medverkan** i det regionala tillväxtarbetet ska **grundas på prioriteringarna** i den [nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020](#)⁴, samt på prioriteringarna i de regionala utvecklingsstrategierna. Myndigheternas medverkan ska ske i samverkan med den som har det regionala utvecklingsansvaret. Tillväxtverket ska stödja andra statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet (§19)

I den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020, som således är utgångspunkt för medverkan, finns ett antal prioriteringar baserade på olika samhällsutmaningar där prioriteringar kopplat till klimat, energi och miljö har bäring på för HaVs verksamhet och arbete för miljömålsuppfyllnad, såsom bland annat prioriteringar avseende resurseffektivt och hållbart nyttjande, miljödriven företagsutveckling och cirkulär ekonomi, fysisk planering inkl, kust- och havsplanering, forskning, innovation och digitalisering.

HaV ska enligt regleringsbrev för 2020 även återrapportera och redovisa hur man i samverkan med andra statliga aktörer bidragit till en sammanhållen landsbygds politik, utgångspunkten för rapporteringen är Tillväxtverkets uppdrag N2018/04123/HL, samt även redovisa hur myndigheten i samverkan med andra statliga aktörer bidragit till uppfyllandet av den nationella livsmedelsstrategin. Tillväxtverket är samordnande myndighet för redovisningar för regeringsuppdrag om myndighetens långsiktiga strategi för medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Tillväxtverket har även i uppdrag att stärka genomförande av landsbygds politiken (N2018/04123/HL⁵), där HaV ingår som utpekad myndighet. Tillväxtverket tillhandahåller rapporteringsmall, med möjlighet för samordnad slutredovisning avseende regional tillväxt inom ramen för HaV:s långsiktiga strategi, samt återrapportering bidrag till en sammanhållen landsbygds politik. Dispositionen i slutredovisning följer i stora delar Tillväxtverkets anvisning och rapporterings/frågemall. HaV har även 2018 delredovisat uppdrag om genomförda insatser inom regional tillväxt inom ramen för vår långsiktiga strategi, enligt då givna anvisningar.

¹ [Långsiktig strategi för Havs- och vattenmyndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet 2014-2020 - Publikationer - Data, kartor och rapporter - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

² [Uppdrag att ta fram långsiktiga strategier för myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2014–2020 - Regeringen.se](#)

³ [Förordning \(2017:583\) om regionalt tillväxtarbete Svensk författningssamling 2017:2017:583 t.o.m. SFS 2019:1121 - Riksdagen](#)

⁴ [En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 \(regeringen.se\)](#)

⁵ [Uppdrag inom ramen för regeringens proposition om en sammanhållen landsbygds politik för Sveriges landsbygder - Regeringen.se](#)

3 Slutredovisning av strategi för regionalt tillväxtarbete 2014 - 2020 (2020), inklusive sammanhållen landsbygdspolitik

3.1 Myndighetens ansvarsområden

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är en nationell förvaltningsmyndighet som genomför en sammanhållen havs- och vattenpolitik på regeringens uppdrag. Vi arbetar för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag, hav och fiskresurser. HaV har även inom sitt ansvarsområde att arbeta med frågor som rör havsplanering samt att främja forskning och utvecklingsverksamhet. Genom att i arbetet ta hänsyn till regionala förutsättningar bla genom dialog med länsstyrelserna främjar HaV en hållbar regional utveckling, med utgångspunkt i naturresurser och vatten som basen i [blå ekonomi](#). Såsom nationell myndighet verkar vi i hela landet, i stad och i landsbygd. HaV:s arbete sker utifrån vårt uppdrag enligt instruktion och i synergi med uppdrag om medverkan i arbetet för en regional hållbar utveckling och myndighetens roll utifrån [förordning \(2017:583\) om regionalt tillväxtarbete](#). Enligt denna förordning är den [nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020](#)⁶ vägledande för arbetet.

Som nationell miljömyndighet har HaV en viktig roll i arbetet med en hållbar regional utveckling. HaV:s arbete relaterat till regionalt tillväxtarbete och insatser för att utveckla Sveriges landsbygder motsvarar på samma sätt det som gäller för regional utveckling i stort. Det innebär att verka för ett hållbart nyttjande, så att det regionala utvecklingsarbetet sker samstämt med arbetet för måluppfyllnad av det nationella Generationsmålet och de nationella miljö kvalitetsmålen, i hela landet, i linje med såväl vårt arbete relaterat till Agenda 2030 och hållbarhetsmålen. Som ett led i genomförande av miljöpolitiken tar vi fram kunskap och för in miljöaspekter i frågor som relaterar till regional utveckling och tillväxt inom våra huvudsakliga verksamhetsområden havs-, vatten- och fiskförvaltning. Genom att verka för hälsosamma och motståndskraftiga akvatiska ekosystem och fiskeresurser, genom bland annat åtgärdsprogram för en bättre havsmiljö, genomförande av åtgärdsprogrammen för vatten, främja forskning och utvecklingsverksamhet, samt genom havsplanering inkludera rumsliga och sektorsvisa avvägningar för att minimera negativa miljöeffekter och intressekonflikter, bidrar detta arbete sammantaget för att främja förutsättningar för en hållbar regional utveckling i hela landet. Myndighetens arbete relaterat till den vägledande nationella strategin är främst kopplat till de samhällsutmaningar och möjligheter som beskrivs i strategin avseende *Klimat, miljö och energi*. I strategin noteras att, *Arbetet med att nå miljömålen är viktigt för en långsiktigt hållbar regional tillväxt* och att, *En hållbar utveckling ställer också krav på effektiva och giftfria kretslopp, hushållning med naturresurser och hållbara konsumtionsmönster*. Som miljömålsansvarig myndighet⁷ utgör miljömålen främsta utgångspunkt för HaVs insatser för en hållbar regional utveckling. Detta gäller frågor och insatser kopplat till exempelvis en hållbar livsmedels- och dricksvattenförsörjning, resurseffektivt och miljödriven företagsutveckling inom fiske, jordbruk och maritima verksamheter. De prioriteringar som HaV främst arbetar med är relaterat till: *Innovation och företagande, Attraktiva miljö och tillgänglighet* och *Internationell samverkan*. En kort beskrivning av arbeten relaterat till den nationella strategins prioriteringar, inklusive

⁶ [En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och straktionskraft 2015–2020 \(regeringen.se\)](#)

⁷ HaV ansvar för miljömålskvalitetsmålen: Ingen övergödning; Levande sjöar och vattendrag; Hav i balans samt levande kust och skärgård. Inom miljömålssystemet har 26 nationella myndigheter och länsstyrelserna uppdrag från regeringen i sina instruktioner att bidra till att miljömålen nås och om det behövs föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Ref: [Myndigheter med ansvar i miljömålssystemet - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

landsbygdspolitiken redovisas i tabell 1 och 2, motsvarande fråga 1 och 2 i tillhandahållet frågeformulär. En mer utförligare redovisning av arbete och ett urval av aktiviteter inom respektive prioritering redovisas under fråga 3 och 4.

3.1.1 1. Angående myndighetens arbete inom en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Fråga 1–2 berör delvis samma områden och överlappar varandra. Frågorna rör myndighetens verksamhet kopplat till prioriterade områden inom den regionala tillväxt- och landsbygdspolitiken. Om svaren är tillämpliga i båda frågorna får ni gärna kopiera era svar.

Tabell 1 Angående myndighetens arbete inom en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

I vilka prioriteringar har myndigheten främst arbetat inom?	Motivera kort	Specificera insatser i de fall det är tillämpligt. Specificera gärna i vilken mån arbetet sker med hänsyn till skilda regionala förutsättningar. (- lista relevanta insatser/regeringsuppdrag/liknande som myndigheten ansvarar för)	På vilket sätt följs insatsen upp/redovisas? (uppföljning/utvärdering/avrapportering/tematiska rapporter/årsredovisning, mm?)
Innovation och företagande	Genom samverkan och nätverk för forskning, kunskap och innovation bidrar HaV för stärkt samarbete mellan forskningsaktörer, näringsliv och offentlig verksamhet. Såväl genom finansiering av insatser, forskning och innovation via havs- och vattenmiljöanslaget.	Exempel: - Nätverket för vattenpedagogik - Forsknings-samverkan inom ramen för miljöforskningsanslaget. - Finansiering av ny teknik för en bättre vattenhushållning, samt innovation och utveckling gällande selektiva och skonsamma samt rovdjurssäkra fiskeredskap - Medfinansiering av utveckling av en plattform för blå ekonomi, innovation och näringslivsutveckling - deltagande i IVAs projekt Hållbar vattenförsörjning - tillgång till rent vatten i ett föränderligt klimat - Medverkan i Maritima klustret , Västra Götaland. - Medverkan i samarbetsprojekt Tre Skärgårdar	Årsredovisningar, samt inom ramen för olika regeringsuppdrag, exempelvis uppdrag inom EU:s strategi för Östersjöregionen Miljömålsuppföljning, årlig, samt fördjupad vart fjärde år Insatser via Havs- och vattenmiljöanslaget redovisas på en övergripande nivå enligt regleringsbrev, samt via slutrapportering på projektnivå tillgängliga via HaV:s projektkatalog
	HaV främjar genom sitt åtgärds-, kunskaps och utvecklingsarbete förutsättningar för en miljödriven företagsutveckling, resurseffektivt nyttjande och cirkulär ekonomi . Genom samverkan verkar det för att möta olika samhällsutmaningar kopplade till miljö, klimat och energi	Exempel: Åtgärdsprogram för havsmiljö Regeringsuppdrag pilotområden mot övergödning Verkar för hållbar vattenresursförvaltning genom samverkan och dialog Deltar landsbygdsprogrammets övervakningskommitté Regeringsuppdrag: nationell plan för omprövning av vattenkraft . Havs- och vattenmyndigheten fick tillsammans med Svenska kraftnät och Energimyndigheten i januari 2019 i uppdrag att ta fram ett förslag till nationell plan. Regeringsuppdrag: Gemensam strategi för fiskets framtid (2020)	Årsredovisningar samt inom ramen för respektive regeringsuppdrag Miljömålsuppföljning, årlig samt fördjupad vart fjärde år: Sverigesmiljömål.se - databas för indikatorerna som följer upp miljömålen på ett tillgängligt sätt. Tre Skärgårdar (treskargardar.com)

		HaV och Jordbruksverket har i uppdrag från regeringen att ta fram en gemensam strategi för: Vattenbruk, Yrkesfiske, Fritidsfiske	
Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet -	Genom HaVs arbete inom ramen för havsplanering , samt samverkan och stöd för kommunal översiktsplanering, kust och hav, stärker vi <i>medvetenhet om den fysiska planeringens betydelse för hållbar regional tillväxt och attraktiva livs- och boendemiljöer</i>	<p>Exempel:</p> <p>Svensk havsplanering</p> <ul style="list-style-type: none"> - framtagande av förslag till havsplaner enligt havsplaneringsförordningen (2015:400) i bred och lång dialogprocess med kommuner, regioner, myndigheter på central och regional nivå, grannländer, bransch- och intresseorganisationer. - genomfört Hållbarhetsbedömningar av havsplansförslag för respektive tre planförslag, inklusive samhällsekonomiska konsekvensanalyser för motsvarande områden. - framtagande av planeringsunderlag till nytta för kommuner och regioner - ekonomiskt stöd till kommunal havsplanering (KOMPIS) <p>Uppföljning Maritima strategin</p>	<p>-Förslag till havsplaner med stödjande dokument (redov. till regeringen i dec 2019)</p> <p>-Slutrapport över satsningen KOMPIS-kommunal planering i statlig samverkan under 2016-18 (Lst-rapport)</p> <p>-Kartverktyg: Karta att utforska - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se)</p> <p>-Symphony: Symphony - ett planeringsverktyg för havsplanering - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se)</p> <p>- Hållbarhetsbeskrivningar: Hållbarhetsbeskrivning av havsplaner - underlag till regeringen - Publikationer - Data, kartor och rapporter - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se)</p> <p>KOMPIS - kommunal planering i statlig samverkan - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se)</p> <p>-Redovisning av uppdrag att vidareutveckla den maritima strategins indikatorer och redovisa en uppföljning av den maritima strategin</p>
	Samverkan för tillgänglighet natur- och kulturvärden för att främja friluftsliv och kulturliv och en hållbar besöksnäring	<p>Exempel:</p> <p>Vägledning och kunskapsstöd för skydd av värdefulla limniska och marina områden</p> <p>Riktlinjer och kriterier för riksintresse Friluftsliv</p> <p>Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer</p> <p>Medverkan Besöksnäringens myndighetsgrupp</p>	Årsredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag,
	Arbete inom ramen för myndighetens arbete med bland annat digitalisering och smart miljöinformation verkar för ökad tillgänglighet. Betydande för näringsutövare och invånare oavsett geografisk läge, samt kunskaps spridning och digitala tjänster till nytta för kunskapsförsörjning, företagande och innovation. Detta i linje med EU-direktiven om öppna data och vidareutnyttjande av information.	<p>Exempel:</p> <p>Regeringsuppdrag Smartmiljöinformation</p> <p>E-tjänster för yrkesfisket, exempel Fiskerätt</p> <p>Ghostguard - rapportera förlorade fiskeredskap.</p> <p>Fiskekartan - information om alla Sveriges fiskevårdsområden</p> <p>Badplatsen - vattenkvalitet, temperatur, algblomning, klassificering och annan information om din specifika badplats</p> <p>Sverigesmiljömål.se - HaV uppdaterar årliga data till databas för indikatorerna som följer upp miljömålen</p> <p>Genomförande enligt EU-direktiven om öppna data och vidareutnyttjande av information.från den offentliga</p>	Årsredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag,

		sektorn (PSI) och om bestämmelser om upprättandet av en infrastruktur för geodata inom EU (INSPIRE)	
Internationellt samarbete	<p>Internationellt samarbete inom ramen för havsfrågor och blå ekonomi, genom havsplanering och åtgärdsarbete för havsmiljö, inom Helcom och genomförande av Baltic Sea Action Plan (BSAP) och samt Ospar.</p> <p>Nationellt arbete inom ramen för Agenda 2030</p>	<p>Exempel:</p> <p>Uppdrag om medverkan genomförande av EU:s strategi för Östersjön</p> <p>Medverkan samarbetsprojekt Tre Skärgårdar</p> <p>Medverkan i Helcom och Ospar arbete</p> <p>Medverkan Interreg-projektet Water Co-Governance Projekt</p> <p>Medfinansiering Interreg projekt MareLitt</p>	<p>Årsredovisningar, projektredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag, såsom exempel redovisning uppdrag om EU:s strategi för Östersjöregionen</p>

3.1.2 2. Angående myndighetens arbete inom Landsbygdspolitikens målområden

Tabell 2 Angående myndighetens arbete inom Landsbygdspolitikens målområden

I vilka målområden har myndigheten främst arbetat inom?	Motivera kort	Specificera insatser i de fall det är tillämpligt. Specificera gärna i vilken mån arbetet skett med hänsyn till olika typer av landsbygder [1].	På vilket sätt följs insatsen upp/redovisas? (uppföljning/utvärdering/avrapportering/tematiska rapporter/årsredovisning, mm?)
- stimulera ett mångsidigt, konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv i landsbygderna.	<p>Vatten är en strategisk resurs för samhällets utveckling och behövs för våra ekosystems funktion, energiproduktion, jordbruk, gröna näringar, industri och hushåll.</p> <p>HaV vägleder och för dialog för en hållbar vattenresursförvaltning och vattenförsörjning och verkar för en samlad förvaltning av tillgängliga vattenresurser på lokal, regional såväl som nationell nivå i Sverige.</p> <p><i>Motsvarar prioritering i nationell strategi: Innovation och företagande, se tabell 1</i></p>	<p>Exempel:</p> <p>Arbetet att nå miljö kvalitetsmålet <i>Ingen övergödning</i> och En livsmedelsstrategi för Sverige - fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet, Regeringsuppdrag pilotområden mot övergödning</p> <p>Inom ramen för genomförande av Sveriges livsmedelsstrategi, har HaV deltagit i Jordbruksverkets uppdrag om hållbara livsmedelssystem, vi har även deltagit i Jordbruksverkets arbete med en strategi för hållbar hantering av vatten i jordbruket.</p> <p>Arbetar för hållbar vattenresursförvaltning genom samverkan och dialog</p> <p>Vi deltar landsbygdsprogrammets övervakningskommittés</p> <p>Regeringsuppdrag: nationell plan för omprövning av vattenkraft. Havs- och vattenmyndigheten fick tillsammans med Svenska kraftnät och Energimyndigheten i januari 2019 i uppdrag att ta fram ett förslag till nationell plan.</p> <p>Regeringsuppdrag: Gemensam strategi för fiskets framtid (2020) HaV och Jordbruksverket har fått i uppdrag från regeringen att ta fram en gemensam strategi för: Vattenbruk, Yrkesfiske, Fritidsfiske</p>	Årsredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag
utveckla digital infrastruktur och stöttar företag, organisationer och/eller människor att dra nytta av digitaliseringens möjligheter i hela landet.	<p>Arbete inom ramen för myndighetens arbete med bland annat digitalisering och smart miljöinformation verkar för ökad tillgänglighet. Betydande för näringsutövare oavsett geografisk läge, samt kunskapsspridning och digitala tjänster till nytta för företagande, innovation och för invånare.</p> <p><i>Motsvarar prioritering i nationell strategi: Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet, se tabell 1</i></p>	<p>Exempel:</p> <p>Regeringsuppdrag Smartmiljöinformation</p> <p>E-tjänster för yrkesfisket exempel Fiskerätt</p> <p>Ghostguard - rapportera förlorade fiskeredskap.</p> <p>Fiskekartan - information om alla Sveriges fiskevårdsområden</p> <p>Badplatsen - vattenkvalitet, temperatur, algblomning, klassificering och annan information om din specifika badplats</p>	Årsredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag,
utveckla en infrastruktur som säkerställer person- och godstransporter till medborgarna och näringslivet i landsbygderna.			

<p>-utveckla utbildningssystemet eller på annat sätt säkerställa kompetensförsörjning och öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet.</p>	<p><i>Motsvarar till viss del prioritering i nationell strategi: Innovation och företagande och Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet, se tabell ovan 1</i></p>		
<p>- bosättning i landsbygderna ska underlättas.</p>			
<p>- samhällsplanering/fysisk planering ska underlätta landsbygdernas utveckling.</p>	<p>HaV har berett förslag till tre statliga havsplaner som skapar möjligheter för ett hållbart nyttjande av havet med beaktande av regionala förutsättningar till stöd för regional tillväxt och sysselsättning såväl i stad som för landsbygd.</p> <p><i>Motsvarar prioritering i nationell strategi: Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet, se tabell 1</i></p>	<p>Exempel:</p> <p>Svensk havsplanering</p> <p>- framtagande av förslag till havsplaner enligt havsplaneringsförordningen (2015:400) i bred och lång dialogprocess med kommuner, regioner, myndigheter på central och regional nivå, grannländer, bransch- och intresseorganisationer.</p> <p>- framtagande av planeringsunderslag till nytta för kommuner och regioner</p> <p>- stöd till kommunal havsplanering (Kommunal planering i statlig samverkan-KOMPIS)</p>	<p>Årsredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag</p> <p>Förslag till havsplaner med stödande dokument (redov. till regeringen i dec 2019)</p> <p>-Kartverktyg: Karta att utforska - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se)</p> <p>KOMPIS - kommunal planering i statlig samverkan - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten (havochvatten.se). Samt Slutrapport över KOMPIS-bidraget, kommunal kust- och havsplanering i statlig samverkan under 2016-18 (Lst-rapport)</p> <p>-Redovisning av uppdrag att vidareutveckla den maritima strategins indikatorer och redovisa en uppföljning av den maritima strategin</p>
<p>-säkerställa en god tillgång till kommersiell service, likvärdig tillgång till vård, skola och omsorg oberoende av bostadsort.</p>			
<p>-säkerställa likvärdiga möjligheter att utöva och uppleva kultur oberoende av bostadsort.</p>			
<p>-säkerställa statens fysiska närvaro i landsbygderna med arbetsplatser och myndighetsservice.</p>			
<p>- stärka det civila samhällets engagemang i landsbygdernas utveckling.</p>	<p>HaV har hållit utbildningar och utvecklat verktyg till stöd för de åtgärdssamordnare som ska informera och engagera lantbrukare att vidta åtgärder mot övergödning En viktig del i arbetet med åtgärdssamordning inom vattenförvaltningen är att skapa lokal delaktighet och engagemang i arbetet mot övergödning och ett hållbart jordbruk.</p> <p>Deltar i arbetet inom samförvaltning norra Bohuslän, att främja ett hållbart fiske som också främjar utveckling av områdets kustsamhällen, samt medverka i förvaltning av Siklöjefiske i Bottenviken.</p> <p><i>Motsvarar prioritering i nationell strategi: Innovation och företagande, samt Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet, se tabell 1</i></p>	<p>Exempel:</p> <p>- Regeringsuppdrag pilotområden mot övergödning</p> <p>- Pilotområden: Lokalt engagemang för vatten -LEVA:s - Medverkan Interreg-projektet Water Co-Governance Projekt</p> <p>-Samförvaltning av fisket i Norra Bohuslän (Koster, Väderö) sker mellan HaV, Länsstyrelsen, Strömstad kommun, forskning och fiskets organisationer. Samförvaltningen vill främja ett hållbart fiske som även främjar utveckling av områdets kustsamhällen och som bevarar kustfiskekulturen samtidigt med områdets höga naturvärden bevaras.</p> <p>-Siklöjan, fisket förvaltas i samråd mellan HaV och fiskets organisationer i Norrbotten. Utgångspunkten biologisk rådgivning från Sveriges lantbruksuniversitet, SLU.</p>	<p>Årsredovisningar samt inom ramen för olika regeringsuppdrag</p>

[1] Tillväxtverket/Olika typer av landsbygder

3.1.3 3. Hur bidrar myndigheten, i och genom sina olika verksamhetsområden, till utveckling i alla delar av landet?

I fråga 3 och 4 ges möjlighet att lämna fördjupade svar till tabellerna. Fråga 3 ger möjlighet att lämna ett samlat och fördjupat svar i fritext om hur myndigheten bidrar till utveckling i alla delar av landet. Fråga 4 ger möjlighet att resonera om och hur myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder bidrar till ökad måluppfyllelse inom myndighetens egna politikområden.

Som nämnts främjar HaV:s arbete förutsättningar för en hållbar regional utveckling med utgångspunkt i förvaltning av havs- och vattenresurser. Vårt arbete innefattar åtgärdsprogram, arbete för att återställa skadade ekosystem, med det främja attraktiva livsmiljöer och stärker förutsättningar för miljödriven företagsutveckling och omfattar hela Sverige, oavsett stad eller landsbygd. Genom att verka för hälsosamma och motståndskraftiga akvatiska ekosystem, stärkt biologisk mångfald och hållbart nyttjande av fiskeresurser, genom att ta fram åtgärdsprogram för en bättre havsmiljö, genomförande av åtgärdsprogrammen för vatten, främja forskning och utvecklingsverksamhet, främja digital tillgänglighet, samt genom havsplanering med rumsliga avvägningar för att minimera negativa miljöeffekter och intressekonflikter, verkar detta sammantaget för att främja förutsättningar för en hållbar regional utveckling, i enlighet med den nationella strategin. Detta gäller exempelvis arbete för minskade miljöbelastningar på vattenresurser från landbaserade aktiviteter såsom jordbruk, samt från maritima verksamheter såsom fiske och sjöfart, samt att genom vägledning för rumsliga avvägningar vad gäller utrymme för förnybar energi, fiskenäring och biologisk mångfald inom ramen för havsplanering. Med detta arbete understöds att viktiga ekosystemtjänster säkras, nu och i framtiden, till nytta för en hållbar livsmedels-, vatten-, och energiförsörjning, samt bidrar till hälsosamma livsmiljöer och attraktiva kultur- och rekreationsmiljöer för boende och besök, betydelsefulla för regioner, dess invånare och näringsliv. Nedan redovisas exempel på detta arbete relaterat till respektive prioritering i den nationella strategin.

3.1.3.1 Innovation och företagande

Prioritering *Innovation och företagande* innefattar för HaV enligt nedan:

Forskning, innovation och nätverk

Inom ramen HaV:s förvaltningsansvar om ett hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag, havs- och fiskeresurser arbetar HaV med kunskapsbyggande genom uppdragsverksamhet, projekt- och forskningsfinansiering. På detta sätt stärker det utvecklings- och konkurrenskraft i regioner i hela landet. Kunskapsbyggande sker i samverkan på lokal, regional och internationella skala med olika aktörer i linje med prioritering för Innovation och företagande. I detta sammanhang arbetar HaV med [Nätverket för vattenpedagogik](#)⁸ – Ocean Literacy. Vattenpedagogik handlar om att skapa en förståelse för hur människan påverkar hav, sjöar och vattendrag. Att det som händer på land i slutändan påverkar våra vatten, både det salta och det söta. Men det handlar också om hur vattnet påverkar oss. Exempel på arbete för att stärka samarbete mellan offentliga aktörer, akademi och bransch är vår medverkan i olika regionala samarbetsplattformar. HaV deltar även i Maritima klustret, en regional samverkan i Västsverige mellan myndigheter, industri och akademi med syfte att utveckla den maritima sektorn genom samverkan och innovation, HaV medfinansierade 2019 även en nationell plattform för hållbar blå ekonomi, innovation och

⁸ [Vattenpedagogik i Sverige - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

näringslivsutveckling⁹. Satsningen på Kristinebergs marina forsknings- och innovationscenter innefattar marin infrastruktur, testbäddar och demonstrationsmiljöer för att utveckla nya livsmedel genom odling av fisk, skaldjur och alger samt för marin energi och teknik. På längre sikt förväntas satsningen skapa arbetstillfällen, närproducerade livsmedel och ökad kunskap om havet. På kort sikt ska en nationell plattform utvecklas som förslag till handlingsplan för en hållbar blå ekonomi inom fokusområdena, samt beskriva hur man kan bygga upp ett nationellt och internationellt nätverk, med marina forskningsaktörer. Satsningar skedde utifrån att det fanns en befintlig infrastruktur och att många aktörer är med i partnerskapet¹⁰

HaV har även de senaste åren genomfört och finansierat (via Havs- och vattenmiljöanslaget) projektet [Tre skärgårdar](#)¹¹. Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Finland, Sverige och Åland. Projektet Tre Skärgårdar syftade till att genom ett innovativt förhållningssätt, med stöd av digitalisering och Artificiell Intelligens (AI), hantera och ge förslag på utvecklingsvägar för en ekosystembaserad samhällsutveckling. Mer om detta under avsnitt 3.1.3.3

HaV:s arbete innefattar även samverkan med myndigheter, akademi och näringsliv på regional och lokal nivå beträffande forsknings- och projektsatsningar inom ramen för finansiering via Havs- och vattenmiljöanslaget¹⁰, nationella miljöforskningsanslag¹² samt strukturfondsprogram¹³. Samarbetet innefattar även forskningssamarbete regionalt avseende Östersjön, BONUS, där HaV lyft fram svenska kunskapsbehov och främjat forskning som stöd för en ekosystembaserad förvaltning i linje med svenska och regionala miljömål. HaV bidrar nu även till BANOS CSA, *The Baltic and North Sea Coordination and Support Action*, vars syfte är att vidareutveckla Östersjöprogrammet forskningsprogram Bonus för miljöförbättringar och innovation i Östersjön med en utbredning till Västerhavet. HaV har i detta arbete aktivt bidragit till processen för att ta fram en forsknings- och innovationsagenda genom att leverera inspel, koordinera svenska bidrag samt hålla en plenarsession på en workshop. Dessutom leder HaV ett av fem arbetspaket och har under 2020 deltagit i styr- och arbetsgrupper, samt bidragit till EU-kommissionens utvärdering av programmet genom en resultatrapport som presenterats och diskuterats med kommissionen. HaV har medverkat i arbetspaketen och bidragit till resultat inom medborgarforskning, innovation, öppen vetenskap, syntes och öppna data. Se avsnitt 3.1.3.2.

Miljödriven företagsutveckling, resurseffektiv nyttjande och cirkulär ekonomi

HaV:s arbete relaterat till prioritering *Innovation och företagande* innefattar kanske främst att främja miljödriven näringslivsutveckling genom arbetet för effektiv och hållbar användning av råvaror och ekosystemresurser, restaurering av skadade ekosystem och för att stärka viktiga ekosystemtjänster, för nytta såväl för företag, såväl för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Detta arbete innefattar samverkan på olika nivåer och branscher för att främja ett resurseffektivt nyttjande och företagande, stärka cirkulära resursflöden för hållbart nyttjande och minska miljöbelastningar. Exempel är åtgärdsarbete inom vattenförvaltning och samverkan med regionala aktörer. Arbetet sker bland annat utifrån satsning lokalt åtgärdsarbete

⁹ [Projektsida \(havochvatten.se\)](#)

¹⁰ [HaV bidrar till nationell plattform för nya livsmedel | Havs- och vattenmyndigheten \(mynewsdesk.com\)](#)

¹¹ [Tre Skärgårdar \(treskargardar.com\)](#)

¹² Exempel [Utlisning av forskningsmedel för hantering av invasiva främmande arter - Naturvårdsverket \(naturvardsverket.se\)](#)

¹³ Exempel Interreg-projektet Clear Waters from Pharmaceuticals (CWPharma). Projektet syfte har varit att minska spridning av läkemedelsrester till Östersjön. Projektets mål var att ta fram verktyg och rekommendationer till beslutsfattare, myndigheter och kommuner. [CWPharma](#).

mot övergödning med ursprung på regeringens satsning Rent hav¹⁴. Satsningen har fått namnet Lokalt engagemang för vatten, LEVA, och med dess lokala förankring bedöms arbetet särskilt relevant utifrån ett landsbygdsperspektiv. Inom ramen för detta arbete har HaV (tillsammans med Jordbruksverket och LRF och länsstyrelserna) upprättat en stödfunktion för åtgärdssamordnare i de 20 LEVA-områdena i regeringsuppdraget *Pilotområden mot övergödning*. Stödfunktionen erbjuder bland annat utbildningar, utvecklar verktyg och anordnar workshops för åtgärdssamordnarna. En viktig del i arbetet med åtgärdssamordning i de 20 LEVA-områdena är att skapa lokal delaktighet och engagemang i arbetet mot övergödning och ett hållbart jordbruk. Åtgärdssamordnarnas arbete är en viktig del i att få till stånd åtgärder mot övergödning som samtidigt kan bidra till ökad lokal delaktighet och ett hållbart företagande på landsbygden. Motsvarande arbete har även skett inom ramen för det Interreg-projektet Water co-governance som fokuserar på verktyg för att underlätta för lokal samverkan och förankring i vattenförvaltningen, se prioritering *Internationellt samarbete*.

Vatten är en förutsättning och strategisk resurs för samhällets utveckling och behövs för våra ekosystems funktion, energiutvinning, gröna/blå näringar, industri och hushåll. HaV:s arbete innefattar här även aktivt arbete för en [Hållbar vattenresursförsörjning](#). Som en del i detta arbete har vi initierat en dialog¹⁵ med representanter från nationella och regionala myndigheter, kommuner, universitet, intresseorganisationer och verksamhetsutövare. Resultatet av arbetet och dialogerna kommer att bli en strategisk och analytisk rapport som visar på vägen framåt i form av ett utvecklat förvaltningsramverk i Sverige för en hållbar vattenresursförvaltning och ökad samhällsnytta¹⁶.

HaV har under 2020 reviderat Åtgärdsprogrammet för havsmiljön i enlighet med havsmiljöförordning (SFS (2010:1341)) och EU:s havsmiljödirektiv till stöd för en ekosystembaserad förvaltning och ett hållbart nyttjande av havsmiljön¹⁷. Genom ett samordnat arbete med havs-, vatten-, fiske- och naturförvaltning stärker HaV skydd och bevarande av viktiga ekosystem och ekosystemtjänster vilket skapar förutsättningarna för en miljödriven företagsutveckling och blå ekonomi. Detta arbete beskrivs mer under avsnitt Samverkan och avsnitt 3.3.3.1 *Havs- och vattenmiljö*, samt relaterar även till prioriteringsområdet *Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet*, avsnitt 3.1.3.2, avseende *Fysisk planering, kust- och havsplanering*, för ett hållbart nyttjande av marina resurser, samt *Natur och kultur*.

Åtgärder och projekt kopplat till innovationer och cirkulära flöden innefattar även åtgärder och projektfinansiering, exempelvis avseende marint skräp i våra hav och kuster. Detta arbete stärker även miljöernas attraktionskraft och på så vis främjas möjligheter för friluftsliv, turism och rekreation, prioritering *Attraktiva miljöer och tillgänglighet*, se nedan avsnitt. HaV har bland annat finansierat ett antal insatser och projekt för att underlätta för fiskeriering att återvinna fiskeredskap samt att åtgärder för att finna förlorade fiskeredskap, exempel såsom satsningarna Håll havet rent och [Ghostguard](#)¹⁸, för mer info se avsnitt 3.2.1.2

¹⁴ [Lokalt åtgärdsarbete mot övergödning - LEVA - Lokalt engagemang för vatten - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

¹⁵ [Dokumentationen från dialogerna](#)

¹⁶ [Hållbar vattenresursförvaltning - Vattenförvaltning - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

¹⁷ [Samråd om förslag till åtgärdsprogram - Uppdatering av åtgärdsprogram för havsmiljön - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

¹⁸ [GhostGuard \(havochvatten.se\)](#)

Annan projektfinansiering vad gäller miljödriven företagsutveckling innefattar projekt avseende vattenrening och biobaserad energiutvinning genom exempelvis mussel- och algodling, HaVs arbete stödjer även på olika sätt att fiskerinäring, såsom att fiske och vattenbruk ska utvecklas hållbart och främja ett effektivt och cirkulärt resursnyttjande.

3.1.3.2 Attraktiva miljöer och tillgänglighet

Prioritering *Attraktiva miljöer och tillgänglighet* innefattar även det olika områden för HaV insatser, exempel redovisas nedan.

Fysisk planering – kust- och havsplanering

Inom strategin lyfts det fram att det *krävs en ökad medvetenhet om den fysiska planeringens betydelse för hållbar regional tillväxt och attraktiva livs- och boendemiljöer hos aktörer med regionalt utvecklingsansvar*, samt att det *krävs en utvecklad mellankommunal, regional och sektorsövergripande samverkan och samplanering, som utgår ifrån ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara perspektiv*. Genom HaVs uppdrag och arbete inom ramen för [havsplanering](#)¹⁹, samt samverkan och stöd för kommunal översiktsplanering, kust och hav, bidrar vi till att stärka kunskapen om den fysiska planeringens betydelse för hållbar regional utveckling. HaV har under perioden genomfört den första planeringsomgången för statliga havsplaner. Myndigheten lämnade havsplanförslagen till regeringen i december 2019 och regeringen bereder för närvarande förslagen. Enligt EU:s havsplaneringsdirektiv ska det finnas havsplaner på plats senast 31 mars 2021. Förslagen till havsplaner har tagits fram i dialog med berörda intressenter. Det har skett ett kontinuerligt kommunikations- och kunskapsutbyte med myndigheter, regionorgan, kommuner samt bransch- och intresseorganisationer. Havsplanering är en del av EU:s integrerade havspolitik och är identifierad som ett övergripande *verktyg för att myndigheter och aktörer ska kunna tillämpa en samordnad, integrerad och gränsöverskridande ansats*. *Tillämpning av en ekosystemansats bedöms komma att bidra till att främja hållbar utveckling och tillväxt i havs- och kustområden och hållbar användning av havs- och kustresurser*²⁰. Beslutade havsplaner kommer att ge rumslig vägledning vid bland annat kommunal planering och tillståndsbeslut. Detta förväntas bidra till ökad effektivitet i förvaltningen samtidigt som det skapar ökad förutsägbarhet för verksamhetsutövare och andra som berörs av havsförvaltningen.

För att stödja och förstärka förberedelser och genomförande av kommunal översiktsplanering av havet, beslutade HaV om ett särskilt bidrag, så kallade KOMPIS - kommunal planering i statlig samverkan²¹, för mer info se avsnitt 3.3 Samverkan.

HaV deltar i projektet [ClimeMarine](#)²² som arbetar med att främja en ekosystembaserad förvaltning av de svenska haven med hänsyn till klimatförändringar, genom tät dialog med intressenter för att ta med klimatförändringar i beslutsprocesser, såsom exempelvis vid kust- och havsplanering.

¹⁹ [Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

²⁰ [EUR-Lex - 32014L0089 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

²¹ [KOMPIS - kommunal planering i statlig samverkan - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

²² [ClimeMarine – effekter av klimatförändring i marin planering | SMHI](#)

Natur och kultur

Prioritering *Attraktiva livsmiljöer och tillgänglighet* innefattar även ett fokus på natur- och kulturresurser. I strategin noteras att *kultur, kulturarv och naturmiljöer har viktiga roller både för individers utveckling och för regioners hållbara tillväxt och utveckling, sysselsättning, attraktivitet och konkurrenskraft*. Detta innefattar kultur och fritidsaktiviteter, främjande av socialt välmående, hälsa, kreativitet och innovationskraft, såväl i gles- och landsbygder som i städer. Det noteras även vara betydande resurser för besöksnäring och vikten av att främja en hållbar turism. Här arbetar HaV bland annat med marint områdesskydd där en aktuell fråga har varit införande av fiskereglering i befintliga skyddade områden. HaV har också inkluderat rumslig områdes- och hänsynvägledning för rekreation och kulturvärden inom ramen för havsplaneringen. Tillsammans med Naturvårdsverket sker även arbete om riksintresse för friluftsliv där balansen mellan nyttjande och bevarande är en viktig fråga för en hållbar besöksnäring och HaV ingår även i myndighetsnätverket för Friluftsliv.

HaV är aktiv i pågående myndighetssamverkan kring grön infrastruktur och ekosystemtjänster på både nationell och regional nivå. Inom Miljömålsrådets programområde *Insatser för grön infrastruktur* sker också arbete för att stärka nationell samverkan och t ex ta fram etappmål för grön infrastruktur.

I förslagen till havsplaner ingår vägledning om särskild hänsyn till höga kulturmiljövärden på land och i hav. När det gäller kulturmiljövärden har samverkan skett med Riksantikvariatämbetet samt kustlänsstyrelserna. Under 2020 gav HaV kustlänsstyrelserna ett uppdrag ta fram förstudier för ämnesområdena rekreation och kulturmiljö. Förstudierna har förberett ett arbete med att ta fram bättre planeringsunderlag som kan användas framför allt när det gäller havsplanering, men även i andra planeringssammanhang vid kust och i hav. Länsstyrelserna har därefter i regleringsbrevet för 2021 fått i uppdrag att ta fram kulturmiljöunderlag som kan användas i nationell, regional och lokal fysisk planering. Materialet ska vara användbart för att kunna avväga mellan intressen och ta hänsyn till kulturmiljöfrågor på motsvarande sätt som för andra sektorer. Uppdraget innebär samverkan med framför allt Riksantikvarieämbetet, men även Havs- och vattenmyndigheten, Boverket och Naturvårdsverket. HaV deltar också i "Kulturmiljööversikt 2" som leds av Riksantikvarieämbetet. Syftet med projektet är att i samverkan med övriga miljömålsmyndigheter utveckla den årliga uppföljningen och fördjupade utvärderingen av kulturmiljön så att den tydligare belyser kulturmiljöns tillstånd och förändring.

HaV har tillsammans med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen tagit fram ett förslag till nationell strategi för skydd av sjö- och vattendragmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden²³.

HaV ingår i Besöksnäringens myndighetsgrupp, vars syfte är att främja en hållbar besöksnäring²⁴. Gruppen är ett samarbete mellan 16 myndigheter och statliga bolag under ledning av Tillväxtverket med syfte att bland annat stärka den svenska besöksnäringens internationella konkurrenskraft med utgångspunkt i hållbar utveckling.

²³ [Remiss gällande Nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer - Remisser - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](https://havochvatten.se/remiss-gallande-nationell-strategi-for-skydd-av-vattenanknutna-natur-och-kulturmiljoeer-remisser-havs-och-vattenmyndigheten)

²⁴ [Besöksnäringens myndighetsgrupp - Tillväxtverket \(tillvaxtverket.se\)](https://tillvaxtverket.se/besoksnaringens-myndighetsgrupp)

Tillgänglighet genom informationsteknik – Digitalisering

Som nämns i strategin är digitalisering en central del i utvecklingen av offentlig sektor och utveckling av digitala tjänster. Det handlar dels om att *för statliga myndigheter att de så långt som möjligt ska erbjuda en likvärdig tillgång till service för alla medborgare och företag... samt utveckling och ökad användning av ny teknik och distansoberoende lösningar*. Detta kan antas vara betydande del ur ett tillgänglighet- och landsbygdsperspektiv. I detta sammanhang arbetar HaV bland annat med att stärka dessa möjligheter för näringsidkare inom fiskerinäring. Att det finns en väl fungerande infrastruktur tillgänglig för näringsidkare inom fisket i hela landet, är viktigt för såväl det storskaliga som det småskaliga fisket. Det handlar bland annat om e-tjänster för tillståndsgivning och inrapportering av fångst. Under 2017 utvecklades en e-tjänst, [Fiskerätt](#)²⁵, för ansökan av tillfälliga överlåtelser av individuella fiskerättigheter och fiskemöjligheter under året. Syftet med e-tjänsten är att underlätta genomförandet av landningsskyldigheten. Genom att snabbt och enkelt se sitt saldo och ansöka om att överlåta fiskemöjligheter under året ska en yrkesfiskare lättare kunna matcha sina fiskemöjligheter med sina faktiska fångster.

HaV arbetar även aktivt med att tillgängliggöra av information via webbplats och sociala medier, vilket enligt den nationella strategin för regional tillväxt och främjar insyn och delaktighet från medborgare. Det sker bland annat genom samverka kring miljöinformation inom [Smartare miljöinformation](#)²⁶. Smartare miljöinformation är ett regeringsuppdrag med syfte att det ska bli enklare att använda, utbyta och förstå informationen som finns hos myndigheter, länsstyrelser och kommuner. Genom HaV:s arbete²⁷ med öppen standardiserad tillgång på information, öppna data och digitala tjänster verkar det i linje med strategins prioritering och att "*Digitala tjänster i offentlig sektor skapar attraktiva miljöer, företagande och innovation*", samt är i linje med EU-direktiven om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI)²⁸ och om bestämmelser om inrättandet av en infrastruktur för geodata inom EU (INSPIRE)²⁹. Syftet är att allmänheten och näringslivet ska kunna återanvända information och data. Kommande arbete är att vi ska skapa ännu bättre förutsättningar för detta genom HaV:s program Nästa Generation Vatteninformation.

3.1.3.3 Internationellt samarbete

HaV har ett relativt omfattande internationellt samarbete för regionerna Östersjön och Nordsjön. Samarbete inom EU innefattar forskningsplattformar som nämnts ovan och samarbete avseende havsfrågor med koppling till blå tillväxt, såsom kust- och havsturism och havsbaserad energi.

Inom ramen för den Gemensamma fiskeripolitiken deltar HaV i det regionala arbetet i Nordsjöregionen (Scheveningen) och i Östersjön (BALTFISH). Det regionala arbetssättet har sedan införandet 2014 haft som syfte att flytta förvaltningsbeslut närmare de som berörs av dessa. Det kan t.ex. gälla redskap som är särskilt anpassade för fiske i Skagerrak och Kattegatt. Under 2020 har vi deltagit i det regionala samarbetet i Nordsjöregionen (Scheveningen), där sex av EU:s medlemsstater ingår. Arbetet koncentrerades till genomförande av landningsskyldighet

²⁵ [E-tjänsten Fiskerätt - Fiske och handel - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

²⁶ [Program Vatten & Hav - Smartare miljöinformation - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

²⁷ [Smartare miljöinformation - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

²⁸ [Europaparlamentets och rådets direktiv \(EU\) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn](#)

²⁹ [Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen \(Inspire\)](#)

för fiske efter bottenlevande marina fisk- och skaldjursbestånd. HaVs bidrag har resulterat i en gemensam rekommendation till utkastplaner för Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt.

Under 2020 har HaV även tagit fram underlag till två gemensamma rekommendationer till den nya tekniska förordningen, bland annat vad gäller hummerregler på EU-nivå och definitioner för riktade fisken. Förslagen har efter vetenskaplig granskning beslutats av EU-kommissionen. HaV har även lämnat förslag till regionala åtgärder för att återuppbygga torskbestånd i Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt inom ramen för den fleråriga planen för demersala arter i Nordsjön (förordning (EU) nr 2018/973). HaV har under året löpande samråd med bland annat producentorganisationerna och företagen i yrkesfisket när det gäller det pelagiska och det demersala fisket. Från våren 2020 har arbetet skett digitalt på grund av covid-19.

HaV har under perioden genomfört och finansierat (via Havs- och vattenmiljöanslaget) projektet [Tre skärgårdar](#)³⁰. Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Finland, Sverige och Åland. Partners i projektet är HaV, Region Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm, Landskapsregeringen Åland, Egentliga Finlands Förbund samt Miljöministeriet, Finland. Projektets fokus har varit att stärka det gränsöverskridande regionala arbetet i Östersjön till området Stockholms, Ålands och Åbolands skärgårdar. Skärgårdarna utgör tillsammans ett av världens största skärgårdsområden. De tre skärgårdsområdena är utifrån ekologiskt perspektiv en väl sammanhållen region, samtidigt som den är delad mellan två nationer och i flera aspekter mellan tre förvaltningssystem. Projektet Tre Skärgårdar syftade till att genom ett innovativt förhållningssätt, med stöd av digitalisering och Artificiell Intelligens (AI), hantera och ge förslag på utvecklingsvägar för en ekosystembaserad samhällsutveckling. Sammanfattningsvis har projektet lett till ett utvecklat Östersjösamarbete mellan aktörer på regional och nationell nivå, fördjupad kunskap inom ekosystembaserad förvaltning i de tre skärgårdarna samt kartläggning av digitaliseringens möjligheter för att stödja ekosystembaserad förvaltning. Förvaltningen av projektresultaten har påbörjats i planeringen av HaV:s vidareutveckling av den ekosystembaserade förvaltningen, med skärgårdsområdet som tillämpningsområde, samt fortsatt aktivt deltagande i långsiktig och gränsöverskridande samverkan i regionen med havsplanering och kustförvaltning som utgångspunkt. Projektet genomfördes under 2019 och 2020 med utgångspunkt i myndighetens uppdrag inom EU:s strategi för Östersjöregionen, stöd till regional utveckling, samt miljömål *Hav i balans samt Levande kust och skärgård*.

Samarbete sker även inom ramen för de regionala havsmiljökonventionerna Helsingforskonventionen (Helcom) för Östersjön (inkl. Bottniska viken) och Kattegatt och Osparkonventionen för Nordostatlanten där bland annat Nordsjön, Skagerrak och delar av Kattegatt ingår. Det finns också forum och samarbeten avseende fysisk planering och havsplanering i Östersjöregionen. För ytterligare information om HaVs insatser och projekt för internationellt samarbete och relaterat till EU:s strategi för Östersjöregionen och EU:s sammanhållningspolitik, se avsnitt 3.3.2 - *Hur myndigheten samverkat med regionerna eller med andra myndigheter när det gäller EU:s sammanhållningspolitik*.

³⁰ [Tre Skärgårdar \(treskargardar.com\)](#)

3.1.4 4. Har myndighetens medverkan i regionala tillväxtarbetet och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder bidragit till att nå målen inom det egna politikområdet?

Om ja; Vilka mål och på vilket sätt?

HaV:s arbete relaterat till regional tillväxtarbete och arbetet att utveckla Sveriges landsbygder motsvarar på många sätt det som gäller regional utveckling i stort och i hela landet. Beträffande landsbygder kan det för HaV:s verksamhet främst avse resurseffektivt nyttjande, cirkulär ekonomi för att främja ett hållbart nyttjande och då måluppfyllnad av miljö kvalitetsmålen inom myndighetens ansvarsområde och då främst kopplat till vattenanvändning och biologisk mångfald. HaV har i detta sammanhang bland annat samarbete med Jordbruksverket och andra berörda aktörer i uppdrag att identifiera kostnadseffektiva åtgärder för att nå god ekologisk status med avseende på näringsämnen i ett antal pilotområden i utvalda län. Arbetet ska bidra till att nå miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning och En livsmedelsstrategi för Sverige - fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/2017:104), för mer info se ovan regeringsuppdrag inom ramen för regeringens satsning *Rent hav* i ovan avsnitt 3.1.3.1.

Förutom regeringsuppdrag om pilotområden inom satsningen Rent Hav, har även följande uppdrag särskild bäring på landsbygdsutveckling och målområden inom HaVs politikområde:

- Regeringsuppdrag: [Nationell plan för omprövning av vattenkraft](#). HaV fick tillsammans med Svenska kraftnät och Energimyndigheten i januari 2019 i uppdrag att ta fram ett förslag till nationell plan.
- Regeringsuppdrag: [Gemensam strategi för fiskets framtid \(2020\)](#) HaV och Jordbruksverket har fått i uppdrag från regeringen att ta fram en gemensam strategi för: Vattenbruk, Yrkesfiske, Fritidsfiske

Dessa uppdrag verkar för ett hållbart nyttjande, med hänsynstagande till företags- och samhällsekonomiska aspekter samt miljöhänsyn och biologisk mångfald, inom jordbruk, energiutvinning och inom fiske, såväl yrkes- som fritidsfiske. Detta verkar för och bidrar till myndighetens ansvarsområde inom ramen för måluppfyllnad av miljö kvalitetsmålen: Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, samt miljö kvalitetsmålet Hav i balans, samt levande kust och skärgård.

3.2 Anpassning av verksamheten

3.2.1 5. Har myndighetens verksamhet anpassats utifrån regionala och lokala förutsättningar?

Ange vilken anpassning som gjorts i myndighetens;

3.2.1.1 A. samverkan med andra myndigheter eller med regionala och lokala aktörer

HaV är en central myndighet stationerad i Göteborg med lite regional verksamhet, därav är anpassning av verksamheten i sig relativt begränsad. Anpassning sker dock utifrån att i stort sett allt vårt arbete inom respektive ansvarsområde kräver samverkan med regional och lokala aktörer, exempelvis inom ramen för genomförande av åtgärdsprogram för vattenmiljön, uppdatering av åtgärdsprogram för havsmiljön och framtagande av förslag till statliga havsplaner, beskrivet i avsnitt 3.1.3.2. Arbetet sker genom samverkan i dialogform och genom

samrådsförfarande genom remisser till regionala aktörer, regioner, länsstyrelser, kommuner, branscher och intresseorganisationer.

Verksamheten avseende fiskförvaltning och hållbart nyttjande med utgångspunkt i genomförande av EU:s gemensamma fiskeripolitik sker till viss del utifrån anpassning till regionala och lokala förutsättningar. Vi ansvarar för att kontrollera den fisk som fångas, landas, importerar, exporteras, transporteras och säljs i Sverige. Detta sker bland annat genom uppföljning av kvoter och effort (fiskedagar till sjöss), dokumentkontroll, landningskontroll, transportkontroll och beslut om fiskestopp. Tillstånds- och landningskontroll genomförs utifrån regionala och lokala förutsättningar och med tre regionala landningskontrollerna fördelade över landet.

HaV har utvecklat det regionala arbetet inom ramen för de fem regionala beredningsgrupper som etablerats för den nationella fiskförvaltningen. Dessa är indelade vattenområdesvis (Väst, Syd, Ost Norr och Stora sjöarna). Grupperna syftar till att samla myndighetsaktörer inom fiskförvaltning för regionala förvaltningsområden. De består av berörda länsstyrelser samt SLU Aqua och Jordbruksverket. Målsättningen för grupperna är att successivt gå mot en mer adaptiv, transparent och ekosystembaserad fiskförvaltning i syfte att bidra till att uppnå uppsatta mål inom fiskförvaltningen, samt till genomförandet av havs- och vattenförvaltningen som föreskrivs i EU-direktiv. Beredningsgrupperna samordnar och prioriterar beställning av vetenskapliga underlag. De ser över föreskrifter för fiske och beaktar då behov, mål och möjligheter inom olika delar av förvaltningen från lokal till internationell nivå. Beredningsgrupperna är operativa och utgångspunkten är att möten hålls två gånger per år eller utifrån behov för aktuellt område.

HaV arbetar kontinuerligt med regelförenkling och uppföljning av föreskriftsarbetet. I detta arbete ingår det att anpassa dessa till ett enklare språk och skapa en bättre överblick av innehållet i föreskrifterna. Ytterligare har arbetet gått ut på att succesivt anpassa regelverket efter rådande biologiska förutsättningar och hur fisket bedrivs. Exempel på dessa föreskriftändringar är bland annat föreskriftsarbetet gällande kusten i Bottenhavet (Västernorrland till Norra Uppsala, projektet Refisk (Norra Uppsala till och med Kalmar) samt Blekinges kust. HaV har även arbetat med information och vägledning för att underlätta för berörda aktörer att följa bestämmelserna. HaV har också anpassat IT-systemet med en särskild anslutning som underlättar för aktörer och användare av våra tjänster. Även HaV:s manuella e-tjänst för IT-systemet har anpassats för att öka användarvänligheten och undvika dubbelarbeten.

HaV har under 2020 förenklat regelverket när det gäller fiskelicenser och fisketillstånd. Enklare och tydligare regler och minskad administration för fiskerinäringen har varit målet. Exempel har ansökningstiderna för förnyelser av licens och nyetablering av demersala fisketillstånd förlängts. Det har gett större flexibilitet för fisket. Kravet på att medföra personlig fiskelicens ombord på fiskefartyget har tagits bort. HaV har remitterat föreskriftsändringsförslag som bland annat syftar till att ändra bestämmelser om förhandsanmälan ur flera avseenden. Sammantaget bör detta minska den administrativa bördan för företag, om förslaget antas.

Beträffande regionala anpassningar är det, som exempel, nu även i fortsättningen möjligt för fiskelicensinnehavare som bara har fisketillstånd för torskfångande trålfredskap i Östersjön att ansöka om fiske efter havskräfta med bottentrål försedd med artsortande rist i Västerhavet. Justeringar har även gjorts för räkfisket i Västerhavet för att möjliggöra att kvoten av nordhavsräka kan fiskas i större omfattning. Regelverk har även utformats för att underlätta för även mindre fartyg att möjliggöra generationsskifte och byten av tillståndshavare genom ägarkontinuitet. Det finns också fortsatt möjlighet att fiska på särskilda regionalkvoter för de som

endast bedriver fiske och landar sin fångst i Östersjön. Kustkvoterna för det småskaliga kustnära fisket inom både pelagiskt och demersalt fiske har premierats när det kommer till fördelning av fiskemöjligheter.

Inom ramen för havsplanering sker även samverkan utifrån regionala förutsättningar med ett antal samordnande länsstyrelser på regional nivå.

3.2.1.2 B. insatser och finansiering

Inom fiskförvaltningen och inom ramen för de fem regionala beredningsgrupper som etablerats för den nationella fiskförvaltningen har Länsstyrelserna fått medel för att utföra en ekosystembaserad fiskförvaltning med återkoppling till HaV genom årlig uppföljning via beredningsgrupperna, se ovan.

Insatser sker även utifrån olika regionala och temporära förutsättningar. För fiskenäringen i Östersjöregionen införde EU-kommissionen under sommaren 2019 fiskestopp för Östersjöns subdivisioner (24, 25) och (26) under tidsperioden juli till december för riktat fiske av torsk. Detta resulterade i att en stor del yrkesfiskare i området förlorade sin inkomst från fisket. För att bevara och underlätta för den existerande verksamheten i denna del av Östersjön upprättades ett inkomststödprogram finansierat via EU:s havs- och fiskerifond (EHFF), som syftade till att ersätta de drabbade yrkesfiskarna utifrån tidigare fiskemönster. HaV gav även möjlighet för drabbade yrkesfiskare att ställa om sitt fiske och få tillstånd att fiska kräfta. Torskfiskestoppet fortsatte även under hela kalenderåret 2020. Under 2020 har HaV tillsammans med Statens Jordbruksverk upprättat ett arbete gällande hållbart nyttjande för att på lång sikt bevara Östersjön unika ekosystem och dess ekosystemtjänster. Arbetet består av framtagning av olika stödåtgärder för näringen i regionen och dessa stödåtgärder möjliggörs genom finansiering från EHFF. Med anledning av Corona-pandemi har HaV med Statens Jordbruksverk tillsammans tagit fram och implementera ett inkomststödprogram för att stödja yrkesfisket som drabbats av inkomstförluster orsakade av pandemin.

HaV hanterar även årligen insatser och finansiering av projekt, på regional och lokal nivå. Detta sker till stor del inom ramen för Havs- och vattenmiljöanslaget inklusive medfinansiering relaterat till olika EU-program inom Interreg³¹, exempel [WaterCoG](#) och Life³², exempel [Life IP Rich Waters](#)³³. Dessa projekt innefattar såväl nationella, regionala och lokala utförare och såväl aktörer från offentlig verksamhet, akademi och företagare.

Större delen av Hav- och vattenmiljöanslaget administreras via länsstyrelserna och med det en regional och lokal förankring, såsom bidrag för [Lokala vattenvårdsprojekt](#)³⁴ (LOVA). LOVA-bidrag innefattar insatser för en bättre vattenmiljö genom projektåtgärder såsom minska övergödning, omhänderta förlorade fiskredskap/"spökgarn" och minska spridning av farliga ämnen från fritidsbåtar. Dessa lokala projekt är möjligt att söka i alla delar av landet, för exempel på LOVA-projekt och regional lokalisering se HaV:s projektkatalog, [LOVA](#). HaV och länsstyrelserna har en

³¹ [Interregprogrammet - Andra bidrag för bättre havs- och vattenmiljö - Anslag, bidrag och utlysningar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

³² [EU:s miljöprogram LIFE - Andra bidrag för bättre havs- och vattenmiljö - Anslag, bidrag och utlysningar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

³³ [Life IP Rich Waters - Restaurering i vatten - Fysisk påverkan - Miljöpåverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

³⁴ [LOVA - Anslag, bidrag och utlysningar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

löpande dialog om utvecklingen av anslagshanteringen genom förbättrad målstyrning och uppföljning.

Exempel på insatser, HaV har finansierat draggningsinsatser för att ta upp och omhänderta förlorade fiskeredskap, Dessa har utförts av bland annat Simrishamn-, Sotenäs-, Lysekil- och Tanums kommuner, samt yrkesfiskare och omhändertagande av fiskeredskapen har gjorts enligt avfallshierarkin. 2019 initierade HaV Fiskereturen³⁵ som har drivits av Fiskarföreningen Norden i samarbete Sotenäs symbioscentrums samt Båtskroten AB. Fiskereturen är en nationell insamling av uttjänta fiskeredskap på land. I och med att fler draggningsinsatser initierades blev det där kännbart att det saknades en marin återvinningscentral som kan ta hand om denna besvärliga avfallsfraktionen, förlorade fiskeredskap, som ofta innehåller biologiskt påväxt, stenar och grus och lukar illa. Då initierade Smögen fiskauktion (FF Norden) ett innovativt insamlingssystem för fiskeredskap, projektet [Håll havet rent](#)³⁶, finansierat av Havs- och vattenmiljöanslaget. Projektet växte och togs över av Sotenäs kommun som även har skapat ett symbioscentrum där man idag har fått medel från Vinnova för att skapa testbäddar för att ge plast från havet ett större värde. Insamlingssystemet för fiskeredskap är arbetsintensivt och kommunen har därför valt att engagera människor som har stått långt ifrån arbetsmarknaden och även skapat möjlighet för kommunen att skapa nya arbetstillfällen och möjligheter till nya företagsmöjligheter. Sotenäs som kustkommun har dragit nytta av att utveckla inriktning mot cirkulär ekonomi och driver idag Sveriges enda marina återvinnings central. Simrishamns kommun har valt inriktningen av att ett Marint Centrum där spökgarnsproblematiken har varit en inriktning och där de har arbetat med att väva samman detta med det småskaliga fisket.

HaV har även finansierat utvecklingen av verktyget [GhostGuard](#)³⁷, ett inrapporteringsverktyg för fritidsfiskare att rapportera in när de har förlorat ett fiskeredskap. Verktyget är samtidigt ett hjälpmedel när aktörer ska planera och söka bidrag för upptag- och draggningsinsatser efter spökgarn. På samma sätt är Ghostguard ett hjälpmedel för handläggare på Lst, som hanterar LOVA bidrag, och Jordbruksverket som hanterar bidrag från Havs- och fiskerifonden (EHFF) att bevilja finansiering för upptag- och draggningsinsatser efter spökgarn.

3.2.1.3 C. kunskap (till exempel statistik, kunskapsrapporter osv), görs analyser eller utvärdering av verksamhetens genomslag med avseende på olika regioner och typer av landsbygder?

HaV har en relativ kunskapsintensiv verksamhet med omfattande hantering av data, statistik och kunskapsrapporter. Kunskaps- och informationsunderlag, statistik och analyser baseras främst utifrån olika rumsliga aspekter avseende miljö- och belastningsdata, med hänsyn till ekologiska perspektiv och indelningar såsom vattenförekomster, avrinningsområden, kustvattenförekomster och havsområden. Även administrativ indelning på läns- och kommunnivå förekommer. Geografisk fördelning av insatser och finansiella medel/bidrag sker till viss form utifrån mellan fördelning länsstyrelser, samt via en projektkatalog för anslagsfinansierade projekt. Klassning utifrån administrativa indelningar i olika regioner och kommuner beroende på landsbygdsperspektiv sker dock generellt inte. Nedan några exempel på kunskapsinsatser utifrån vissa regionala perspektiv.

³⁵ [Fiskereturen – Återvinn fiskeredskapen](#)

³⁶ [Projektsida \(havochvatten.se\)](#)

³⁷ [GhostGuard \(havochvatten.se\)](#)

Under 2020 har Havs- och vattenmyndigheten arbetat med att ta fram ett utbildningsmaterial för fisketillsyn som kopplat till utbildningsplanen i HVMFS 2018:1, med Sveriges Fiskevattenägareförbund som leverantör. De levererade ett utbildningsmaterial, presentationsmaterial, studievägledning, en frågebank med provfrågor samt två genomgångar av materialet för länsstyrelserna varav en webbaserad. Hur myndigheterna skall gå vidare med provfrågorna kommer att kräva fortsatt samrådsarbete med länsstyrelserna. Materialet har tagits fram genom en arbetsgrupp bestående av representanter från länsstyrelsen och HaV. Materialet har sedan ytterligare förankrats hos länsstyrelserna genom att vi har använt oss av deras samarbetsyta där alla fiskerikonsulenter har haft löpande tillgång av senaste versionerna av materialet och uppmanats att granska det.

Under havsplaneringsprocessen har olika typer av planeringsunderlag tagits fram eller sammanställts. Det gäller på både underlag i nationell skala som kan användas regionalt, men även mer regionalt underlag som används inom den nationella havsplaneringsprocessen. En del av underlagen finns tillgängliga i ett kartverktyg för föreslagna havsplaner, eller för nedladdning från HaV:s webbplats. Inom ramen för exempelvis arbetet med planeringsverktyget [Symphony](#)³⁸ har ett 70-tal underlag om ekosystemkomponenter och belastningar på ekosystemen samlats in och harmoniserats. Underlagen gör det möjligt att analysera samlad miljöpåverkan i våra havsområden, både i nuläget och vid olika alternativa utvecklingar.

Regeringen beslutade 2015 om en nationell maritim strategi – för människor, jobb och miljö. Strategin är ett inriktningsdokument för arbetet med att utveckla de maritima näringarna och baseras på de tre perspektiven *Hav i balans*, *Konkurrenskraftiga maritima näringar* och *Attraktiva kustområde*. HaV har haft regeringsuppdrag om att tillsammans med berörda myndigheter utveckla ett system för uppföljning av strategin, samt genomföra årlig och fördjupad uppföljning. Med stöd av 28 indikatorer och annan information genomfördes en fördjupad uppföljning av strategin 2019/2020. Indikatorerna ska ge bättre kunskapsunderlag inför framtida beslut om maritima frågor i Sverige, och säkra en stark hållbar blå ekonomi. Indikatorerna speglar utvecklingen och kan följas över tid. Flera indikatorer som används i [uppföljningen av maritima strategin](#) kopplar an till regional utveckling och tillväxt.³⁹

Insatser via projektfinansiering inom ramen för Hav- och vattenmiljöanslaget, inklusive medfinansiering Interreg och Life, finns till viss tillgänglig via HaVs [Projektkatalog](#)⁴⁰. Utifrån geografisk indelning, åtgärdsinsats, årliga och finansiella data, finns möjlighet för vissa analyser med urval på länsnivå, kommuner inklusive landsbygder. Dock krävs det tillägg av klassning av landsbygd begränsat till kommunnivå. Tillgänglighet av information beror även på geografisk datanivå av projekten.

³⁸ [Symphony - ett planeringsverktyg för havsplanering - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

³⁹ [Redovisning av uppdrag att vidareutveckla den maritima strategins indikatorer och redovisa en uppföljning av den maritima strategin](#)

⁴⁰ [Projektkatalog Söksida \(havochvatten.se\)](#)

3.2.2 6. Har de regionala utvecklingsstrategierna påverkat er verksamhet?

Till exempel om myndigheten använt dem för att kartlägga hur de egna verksamhetsområdena tar sig uttryck i strategierna, som kunskapsunderlag för myndighetens insatser eller om myndigheten svarat på remisser på reviderade regionala utvecklingsstrategier. Om ja;

3.2.2.1 A, För alla regioner eller för några? Beskriv vilka

HaV yttrar sig i möjligaste mån över samtliga regioners remisser för reviderade regionala utvecklingsstrategier. De regionala utvecklingsstrategierna hanterar vatten- och fiskerelaterade resurser relativt begränsat. Att tydliggöra sambanden mellan hållbart nyttjande av resurser och regional utveckling är en viktig utgångspunkt i HaV:s remissyttranden. Basen för HaV:s arbete är genomförande av vatten-, havs- och fiskförvaltning baserad på EU-lagstiftning och nationella förordningar och de regionala utvecklingsstrategierna utgör en länk mellan nationell, regional respektive lokal nivå i samhällsplaneringen och i HaV:s förvaltnings- och utvecklingsuppdrag.

3.2.2.2 B, Hur har de regionala utvecklingsstrategierna använts i verksamheten

Mål och prioriteringar i de regionala utvecklingsstrategierna (RUS) har tydligast kommit till uttryck i HaV:s arbete med havsplanering. Regionala mål och prioriteringar ingick i den samlade målbild och analys som ligger till grund för de särskilda planeringsmål som HaV utformade för havsplaneringsprocessen. Insamlingen av regionala mål och prioriteringar har framförallt inhämtats direkt eller indirekt via länsstyrelsen i den dialogprocess som genomförs inom havsplaneringen. Kartläggning av de regionala utvecklingsstrategierna visade att HaV:s verksamhetsområden hanterats relativt begränsat i strategierna, även om miljöaspekterna generellt lyfts som viktiga för deras regionala utveckling.

Regionala utvecklingsstrategier bedöms även påverkat HaV:s verksamhet indirekt via dialog och samverkan med Länsstyrelser vid bidragsfördelning för åtgärder och insatser utifrån regionala prioriteringar.

3.3 Samverkan

3.3.1 7. För myndigheten dialog med regionerna?⁴¹

3.3.1.1 A. I vilka frågor. Beskriv med vilka regioner om ej med samtliga.

Vårt genomförande av miljöpolitiken sker ofta genom och i samverkan med nationella myndigheter och länsstyrelser. I vissa fall arbetar vi även direkt tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga aktörer, kommuner eller genom andra intressenter, som till exempel nationella branschorganisationer. Ibland sker samverkan med den regionala och kommunala nivån men samlat genom Sveriges kommuner och landsting. Dialog förs i varierande former med samtliga regioner och utifrån uppdrag inom myndighetens verksamhetsområde, fiske-, havs- och vattenmiljöfrågor och därtill närliggande frågor såsom förnybar energi och vattenkraft. I många fall sker dialog utifrån befintliga arbetsformer där länsstyrelserna utgör samordnande regional part.

⁴¹ Från och med den 1 januari 2019 är landstingen i samtliga län samt Gotlands kommun regionalt utvecklingsansvariga och har bildat regioner.

Inom havsplaneringsprocessen har dialog med regionalt utvecklingsansvariga för kustlänen genomförts. Formen för hur de regionalt utvecklingsansvariga involveras kan variera. Inom havsplaneringen har myndigheten enligt befintliga arbetsformer använt länsstyrelsen som samordnande part. Här har även några kommunalförbund deltagit.

För att stödja och förstärka förberedelser och genomförande av kommunal översiktsplanering i havet, beslutade HaV om ett särskilt bidrag, [KOMPIS- kommunal planering i statlig samverkan](#)⁴². Bidrag gick till 22 projekt som rörde 49 kommuner under perioden 2016-2018. Flera projekt avsåg mellankommunala samarbeten. I några fall deltog även regioner såsom Region Skåne. Projekten har bidragit till en större kunskap och medvetenhet kring havsplanering i de deltagande kommunerna, liksom skapat beredskap kring det kommande samrådet om havsplanerna. Projekten har även genererat nya planeringsunderlag till nytta både för kommunal och statlig planering. Många frågor som behandlades i projekten rörde förutsättningar för regional tillväxt och utveckling. För mer information se sammanställd [slutrapport](#)⁴³

Inom fiskförvaltningen sker samråd med intressenter och avnämare på nationell nivå i första hand på HaV:s initiativ, medan förankring på regional och lokal nivå i första hand utförs av länsstyrelserna. För särskilda frågor etableras arbetsgrupper, exempel på sådana är arbetsgrupperna för tillsynsfrågor och ålarbetsgruppen. Etablerandet av de nationella beredningsgrupperna har mottagits positivt från alla inblandade och arbetet fortlöper. Under 2020 har även ett samrådsforum etablerats för utsjöfrågor i Egentliga Östersjön. Här ingår representanter för Jordbruksverket, Länsstyrelserna och HaV.

3.3.1.2 B Har myndigheten någon struktur eller särskilda rutiner för att föra dialog eller inhämta inspel på myndighetens verksamhet eller insatser från regionerna?

Myndighetens verksamhet baseras till stor del på samverkan med länsstyrelser och enligt lagstadgade rutiner för dialog- och samrådsprocesser i enlighet med miljöbalken, förordningar och specificeringar i specifika regeringsuppdrag. Därtill deltar myndigheten i ett antal samarbetsforum- och nätverksgrupperingar för informationsutbyte och inspel på verksamheten. Någon formell struktur eller struktur för dialog specifikt med regionalt utvecklingsansvariga finns inte.

3.3.1.3 C Beskriv hur myndigheten har bidragit eller kan bidra till en utvecklad samverkan och dialog med regionalt utvecklingsansvariga aktörer.

HaV har bidragit till utvecklad samverkan och dialog inom ramen för myndighetens verksamhetsområde. Ett flertal av dessa har beskrivits ovan. HaV har exempelvis inom ramen för havsplaneringsprocessen bidragit till samverkan och dialoger med samtliga regioner, i varierande grad. HaV har även överenskommelse med Västra Götalandsregionen att medverka i [Maritima klustret](#)⁴⁴, där HaV ingår i styrgrupp samt deltar i olika aktiviteter. HaV har medverkat och finansierat (Havs- och vattenmiljöanslaget) projektet [Tre Skärgårdar](#)⁴⁵, där region Stockholm ingick som part. Projektet har bidragit till utvecklad samverkan och dialog med regionalt utvecklingsansvariga med fördjupad kunskap inom ekosystembaserad förvaltning och ett

⁴² [KOMPIS - kommunal planering i statlig samverkan - Havsplanering - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁴³ <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.4dc15f2816a53b76de71d198/1558704825257/2019-24.pdf>

⁴⁴ [Maritima Klustret - Maritima Klustret](#)

⁴⁵ [Tre Skärgårdar \(treskargardar.com\)](#)

utvecklat Östersjösamarbete mellan aktörer på regional och nationell nivå, inklusive kartläggning av digitaliseringens möjligheter för att stödja ekosystembaserad förvaltning. Därtill är HaV i många fall remissinstans vad det gäller regionala utvecklingsstrategier. När det gäller de nu regionalt utvecklingsansvariga aktörerna kan samverkan och dialog utvecklas vidare. En utökad dialog och samverkan kan ske vid uppdatering av regionala utvecklingsstrategier, utifrån myndighetens ansvarsområde och betydelse för hållbart nyttjande och olika regionala miljö- och naturmässiga förutsättningar och utmaningar.

3.3.2 8. Har myndigheten samverkat med regionerna eller med andra myndigheter när det gäller EU:s sammanhållningspolitik?

Har ni till exempel deltagit i programmeringsarbetet för 2021–2027 eller i projekt inom programmen 2014–2020

Vi samverkar på flera sätt och nivåer beträffande EU:s sammanhållningspolitik, exempel följer nedan.

3.3.2.1 Programmeringsarbete och medfinansiering

Vi samverkar även med regioner och i vissa fall kommuner på flera sätt och nivåer beträffande EU:s sammanhållningspolitik, exempelvis inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen, Regionala utvecklingsfonden (ERUF), Havs- och fiskerifonden (EHFF) och Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU). HaV har i uppdrag att medverka i genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen och deltar utifrån det i årliga nätverksträffar och forum, samt i Sveriges subkommitté för Östersjöprogrammet. Under åren 2019/2020 har vi lämnat inspel och följt lägesuppdateringar gällande revidering av handlingsplanen för EU:s strategi för Östersjöregionen, samt lämnat inspel till utformning av EU:s finansierings- och strukturprogram för kommande programperiod för Östersjöprogrammet⁴⁶. Mer om HaV:s arbete för medverkan i EU:s strategi för Östersjöregionen under perioden, se [HaV:s redovisning för 2020](#)⁴⁷. HaV deltar i övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet, samt fördelar och finansierar även åtgärder och projekt via Havs- och vattenmiljöanslaget, vilket även innefattar medfinansiering av olika programområden inom Interreg⁴⁸. HaV har ansvar för genomförande och samordningen av det nationella datainsamlingsprogrammet (Data Collection Framework, DCF) inom EU:s gemensamma fiskeripolitik. Vi är också stödmyndighet till Jordbruksverket gällande handläggning av ansökningar om stöd och utbetalning för åtgärden Datainsamling inom Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF)⁴⁹. Genom arbete inom DCF och EU-MAP, finansierats av EHFF, samlar HaV årligen in kunskap om näringsverksamhet och ekonomiska utveckling samt bidrar med metodutveckling. Kunskapsunderlagen består av datainsamling kring ekosystemtjänster och verkar för att en ekosystembaserad fiskeförvaltning ska leda till långsiktigt bevarande och en hållbar tillväxt.

⁴⁶ [Tillväxtverket är kontaktpunkt för Östersjöprogrammet - Tillväxtverket \(tillvaxtverket.se\)](#)

⁴⁷ [EU:s strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan \(2016\) - Regeringsuppdrag - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁴⁸ [Medfinansiering av EU-projekt - Anslag, bidrag och utlysningar - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁴⁹ [Datainsamling inom EU:s gemensamma fiskeripolitik - Data och statistik - Data, kartor och rapporter - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

3.3.2.2 Medverkan projekt

Sverige genom HaV haft har en aktiv roll genom att leda och delta i de EU-finansierade projekten (EHFF) [Baltic SCOPE](#)⁵⁰ under 2015-2017, [Pan Baltic SCOPE](#)⁵¹ 2018-2019, [Baltic LINES](#)⁵² 2016-2019, [NorthSEE](#)⁵³ 2016-2021 och [Capacity4MSP](#)⁵⁴ (2019-2022). Havsplanering är en del av EU:s integrerade havspolitik och är identifierad som ett övergripande *verktyg för att myndigheter och aktörer ska kunna tillämpa en samordnad, integrerad och gränsöverskridande ansats. Tillämpning av en ekosystemansats bedöms komma att bidra till att främja hållbar utveckling och tillväxt i havs- och kustområden och hållbar användning av havs- och kustresurser*⁵⁵. I projekten arbetar grannländerna gemensamt med att koordinera planeringsfrågor som rör olika sektorer och med att samordna data och underlag. I Baltic SCOPE till exempel, behandlades energi, fiske, natur och sjöfart. De deltagande ländernas ansvariga planeringsmyndigheter deltog i projektet och sektorsmyndigheterna bjöds in att delta i diskussionerna. Baserat på behov och det gemensamma arbetet i projektet utarbetades rekommendationer för hantering av gränsöverskridande frågor. I Pan Baltic SCOPE fortsatte samverkan över gränserna som stöd för de nationella havsplaneringsprocesserna. Här ingick bland annat samarbete om grön infrastruktur, samlad (kumulativ) påverkan, ekonomisk och social konsekvensanalys av havsplaner samt samordning av landplanering och havsplanering. [Capacity4MSP](#) (Interreg) är ett plattformprojekt som fångar upp och för vidare projektresultat från fler än 20 projekt som har haft beröring med havsplanering.

Samarbete sker även inom ramen för de regionala havsmiljökonventionerna Helsingforskonventionen (Helcom) för Östersjön (inkl. Bottniska viken) och Kattegatt och Osparkonventionen för Nordostatlanten där bland annat Nordsjön, Skagerrak och delar av Kattegatt ingår. Det finns också ett särskilt forum för samarbete mellan de ministrar som har ansvar för fysisk planering i Östersjöregionen, Vision and Strategies around the Baltic Sea (VASAB). VASAB och Helcom har bildat en arbetsgrupp för havsplanering som bland annat har utvecklat riktlinjer för konsultationer och hur ekosystemansatsen kan tillämpas i havsplanering

Under 2020 har HaV ett regeringsuppdrag att samordna det svenska arbetet inom Helcom med uppdateringen av Baltic Sea Action Plan (BSAP) vilket innebär att samordna berörda svenska myndigheter i att ta fram ståndpunkter samt förslag till åtgärder mot belastningar som påverkar havet, vilket verkar i synergi med pågående nationellt arbete för åtgärdsprogrammet för havsmiljön enligt EU:s havsmiljödirektiv. År 2016 startade [MARELITT](#)⁵⁶ Baltic, ett EU-finansierat projekt med syfte att kartlägga problematiken och minska antalet förlorade fiskeredskap i Östersjön. Projektet har finansierats av Östersjöprogrammet 2014-2020 och pågick mellan 2016-2018 med delfinansiering av Havs- och vattenmyndigheten.

⁵⁰ [Baltic SCOPE - BalticSCOPE](#)

⁵¹ [Pan Baltic Scope](#)

⁵² [Baltic LINES | VASAB](#)

⁵³ [NorthSEE, Interreg VB North Sea Region Programme](#)

⁵⁴ [Project Platform Capacity4MSP | VASAB](#)

⁵⁵ [EUR-Lex - 32014L0089 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁵⁶ [MARELITT Baltic](#)

HaV deltar tillsammans med vattenmyndigheten i Västerhavet i den svenska delen av Interreg-projektet [Water Co-Governance](#)⁵⁷. Det övergripande målet med projektet är att stärka samarbetet mellan lokala, regionala och nationella aktörer inom vattenförvaltningen, så att EU:s vattendirektiv kan genomföras på ett bra sätt i medlemsländerna. Under den första delen av projektet, 2016 till 2019, testades och utvärderades arbetssätt i fyra svenska pilotområden för att:

- öka lokalt deltagande i vattenråden,
- öka takten i åtgärdsgenomförande,
- öka lärandet och utbytet mellan deltagande länders arbete med samverkan.

I projektet har bland annat 50 olika verktyg för att underlätta samverkan tagits fram och flera miljöåtgärder genomförts. Den utvärdering som genomförts av projektet visar att långsiktigt strukturerat arbete med deltagande resulterar i fler konkreta åtgärder som ger bättre vatten. I projektets andra fas, som pågår under 2020-2021, är fokus på utbildning om resultaten från första fasen. I Tyskland, Danmark, Storbritannien och Holland finns motsvarande myndigheter och piloter som jobbar med liknande frågor. En viktig del av WaterCoG är kunskapsutbytet länderna emellan. På sikt verkar WaterCoG, liksom alla projekt som finansieras av EU:s [Interreg North Sea Region](#), för att förvalta regionens resurser på ett hållbart sätt som skapar fördelar både för människa, djur och natur⁵⁸.

3.3.3 9. För myndigheterna dialog med andra regionala eller lokala aktörer (till exempel länsstyrelser, kommuner eller organisationer) i frågor med bäring på regional utveckling och landsbygders utveckling?

Vi har inom ramen för uppdrag deltagit i flera nationella nätverk, såsom Myndighetsnätverket för regional utveckling och landsbygdspolitik, samt motsvarande nätverk inom ramen för EU:s strategi för Östersjöstrategin. HaV deltog även i, av regeringen inrättad, en analysgrupp för regional tillväxt och attraktionskraft för perioden 2014–2020. Gruppen, som leddes av Näringsdepartementet, innefattade förutom HaV 15 andra myndigheter och Nordregio. Analysgruppen arbetade med tvärssektoriell omvärldsanalys, metodutveckling, erfarenhetsutbyte och spridning av kunskaper. Arbetet innefattade ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner på hållbar utveckling. Myndigheterna som deltagit i analysgruppen har bidragit med kunskap och underlag till regeringen i genomförandet av strategin för regional tillväxt och attraktionskraft, samtidigt som den bidragit med kunskapsöverföring mellan myndigheter och med den regionala nivån. HaV har bland annat bidragit till ett analysunderlag i samband med översynen av den nationella regionala tillväxtstrategin. Underlaget som färdigställdes under våren 2020 sammanställdes av sekretariatet för analysgruppen.

⁵⁷ [WaterCoG - samarbete för lokal vattenförvaltning - Internationellt samarbete - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁵⁸ [Ökat stöd till vattenråd ger bättre lokalt vattenarbete - Aktuellt - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

Dialog sker till stor del utifrån olika samrådsprocesser där regioner utgör remissinstanser och inkluderar även andra regionala och lokala aktörer, exempel på detta är inom:

3.3.3.1 Havs- och vattenmiljö

HaV:s arbete med åtgärdsprogrammet för havsmiljön enligt havsmiljödirektivet som uppdaterats under 2020⁵⁹ bidrar till en bättre havsmiljö. HaVs roll är att se till myndighetens eget mandat inom havsmiljöförvaltningen, den gemensamma fiskeripolitiken, havsplaneringen, vattenförvaltningen och vårt arbete med arter och habitat sker i samklang. Men även att HaV använder alla dessa instrument till gagn för att uppnå en god havsmiljö och en hållbar utveckling. Det föreslagna uppdaterade åtgärdsprogrammet kompletterar hur HaV arbetar med dessa instrument genom att göra analyser som visar luckor som behöver täckas inom olika temaområden, till exempel fiske, sjöfart, farliga ämnen och övergödning. Där har vi tillsammans med de myndigheter som ska genomföra åtgärderna tagit fram förslag till åtgärder. Åtgärdsprogrammet är den sista delen i den marina strategin enligt havsmiljöförordningen och riktar sig till myndigheter och kommuner. Åtgärdsprogrammet bygger i sin tur på den inledande bedömningen⁶⁰ av miljötilståndet i svensk havsmiljö samt genomförd kostnads- och nyttoanalys. Bedömningen av miljötilståndet bygger på riktade analyser och forskningsinsatser samt miljöövervakningsprogram enligt myndighetens förvaltningscykel för havsmiljön. Åtgärdsprogrammets huvudsyfte är att miljö kvalitetsnormerna med indikatorer i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2012:18 ska kunna följas. Åtgärdsprogrammet ska ange vilka åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna enligt havsmiljöföreskrifterna (HVMFS 2012:18) ska kunna följas för att på sikt uppnå god miljöstatus i Sveriges havsområden. När en miljö kvalitetsnorm inte följs behövs ett helhetsperspektiv som omfattar vad myndigheter och kommuner behöver göra och som besvarar ett antal frågor om källorna till påverkan. Det ska även omfatta konsekvenser för miljön och samhället samt hur bördan att minska påverkan ska fördelas mellan olika aktörer, samt källor och styrmedel. Parallellt med HaV:s samråd om det uppdaterade åtgärdsprogrammet för havsmiljön genomför Sveriges fem vattenmyndigheter samråd om sina planer och åtgärder för vattenarbetet, för perioden 2021-2027⁶¹. Vattenförvaltningen omfattar sjöar, vattendrag, grundvatten samt kust- och övergångsvatten. Eftersom det finns nära kopplingar mellan de båda programmen samarbetar HaV och vattenmyndigheterna kring samrådet.

3.3.3.2 Havsplanering

För havsplaneringen har dialog med regionalt utvecklingsansvariga för kustlänen genomförts. Formen för hur de regionalt utvecklingsansvariga involveras kan variera. Inom havsplaneringen har myndigheten enligt befintliga arbetsformer använt länsstyrelsen som samordnande part. Här har även några kommunalförbund deltagit.

3.3.3.3 Fiskförvaltning

Under 2020 har HaV tillsammans med Jordbruksverket på uppdrag av regeringen och i nära dialog med näringarna och andra intressenter arbetat fram en ny [gemensam strategi för fiskets](#)

⁵⁹ [Samråd om förslag till åtgärdsprogram - Uppdatering av åtgärdsprogram för havsmiljön - Planering, förvaltning och samverkan - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁶⁰ [Marin strategi för Nordsjön och Östersjön 2018-2023 - Publikationer - Data, kartor och rapporter - Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

⁶¹ [Samråd om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer 2021-2027 | Vattenmyndigheterna](#)

[framtid](#), innefattande yrkesfiske, fritidsfiske, fisketurism och vattenbruk⁶². Strategin ska kompletteras med tre sektors specifika handlingsplaner som färdigställs under 2021. Redovisning av uppdraget ska ske senast 31 maj 2021. Huvudmålen är att våra akvatiska ekosystem är i balans, bärkraftiga och förvaltas enligt ekosystemansatsen i syfte att generera samhällsnytta genom fiske och vattenbruk. Med en gemensam strategi förväntas samarbetet öka i den offentliga förvaltningen för att nå huvudmålen gällande näringen. Arbetet bidrar till koordinerad förvaltning och främjande där ekologi, ekonomi och social hållbarhet samverkar. Förverkligande av visionen i strategin kräver medverkan från såväl nationella myndigheter, länsstyrelser såväl regionalt utvecklingsansvariga aktörer, kommuner och näringsliv.

3.3.4 10. Vilka är de tre viktigaste samarbetsaktörerna för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och arbetet för att utveckla Sveriges landsbygder? Motivera gärna kort.

Nationella myndigheter, länsstyrelser och intresseorganisationer utifrån nyttjandeaspekter främst kopplat till vattenanvändning och fiskresurser. Tillgång till vatten är en grundläggande förutsättning för samhället såväl som för naturens bevarande och utveckling. Konflikter och synergier behöver kartläggas och analyseras i samverkan mellan berörda nationella myndigheter och intresseorganisationer. Två exempel på väsentliga frågor här är hantering av vatten i jordbruks- respektive skogslandskapet. Samordning krävs mellan berörda myndigheter för att vägleda länsstyrelserna som oftast är utförare och/eller samverkanspart visavi region eller kommun.

3.4 Inspel till det fortsatta arbetet

Frågorna syftar till att fånga in planerade insatser som ni bedömer kommer bidra till utveckling i alla delar av landet, till exempel genom regional eller lokal anpassning. Tillväxtverket vill få en övergripande bild av planerade insatser med bäring på målen för den regionala tillväxtpolitiken och landsbygdpolitiken samt fånga in goda exempel. Syftet är att Tillväxtverket ska kunna utveckla och vara ett stöd i relevanta insatser eller koppla samman olika insatser och initiativ där det är lämpligt.

3.4.1 11. Vilka planerade insatser har myndigheten för att stärka hållbar utveckling i alla delar av landet?

HaV:s planerade insatser för att stärka hållbar utveckling i hela landet är ett fortsatt arbete med att främja ett hållbart nyttjande, stärka biologisk mångfald och säkerställa att viktiga ekosystemstjänster säkras nu och i framtiden. Detta innefattar bland annat:

- Fortsatt arbete med de statliga havsplanerna, inklusive samverkan för kommunal havs- och kustplanering, samt klimatanpassning.
- Pilotområden för att stödja och vidareutveckla en ekosystembaserad förvaltning inom ramen för åtgärdsprogrammet för havsmiljön.
- Fortsatt arbete och samverkan för genomförande av [nationell plan för moderna miljövillkor för vattenkraften](#).
- Fortsatt arbete med en [Gemensam strategi för fiskets framtid](#) inklusive handlingsplaner
- Vidare arbete för främja hållbart nyttjande såsom exempel stöd för ökat [skydd av strömmingen i Östersjön](#).
- Fortsatt arbete forskning och innovation, såsom samverkan med Formas om ett nationellt forskningsprogram för klimat, samt nytt [nationellt forskningsprogram om hav och vatten](#).

⁶² [Strategi för svenskt fiske och vattenbruk 2021-2026 – friska ekosystem och hållbart nyttjande, Havs- och vattenmyndigheten \(havochvatten.se\)](#)

3.4.2 12. Vilka förutsättningar krävs för att er myndighet bättre ska kunna anpassa verksamheten utifrån regionala och lokala förutsättningar och stärka myndighetens medverkan mot målen om hållbar utveckling i alla delar av landet?

Till exempel särskilda uppdrag, resurser, insatser eller nya verktyg, stärkt samverkan eller bättre stöd. Om ni har konkreta förslag på specifika insatser eller uppdrag beskriv gärna dessa.

För anpassning av verksamhet till lokala och regionala förutsättningar bedömer vi att det krävs att nationella mål, strategier och policys för myndighetens och andra myndigheters arbete bryts ner till regional och lokal nivå, med hänsyn till regionala och lokala förutsättningar. I detta arbete ser vi att Tillväxtverket kan vara ett stöd för myndigheten genom framtagande av metodstöd och kunskapsunderlag. Detta förväntas till viss del vara möjligt inom ramen för Tillväxtverkets regeringsuppdrag och med HaV:s medverkan i det så kallade Landsbygdsrabbet.

3.4.3 13. På vilket sätt anser ni att Tillväxtverket kan stödja er myndighet i arbetet med insatser för hållbar utveckling i alla delar av landet?

Se svar ovan.

3.4.4 14. Har ni andra medskick som ni vill föra fram gällande er medverkan mot målen om hållbar utveckling i alla delar av landet, t.ex. lärdomar, idéer, reflektioner och rekommendationer som inte har fångats upp i tidigare svar?

Ansvarsfördelningen mellan myndigheter på nationell respektive regional nivå visavi regionerna behöver klargöras.

3.5 Frågor till myndigheter med långsiktiga strategier för myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet

Från [Långsiktig strategi för Havs- och vattenmyndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet 2014-2020](#):

HaV:s strategi är att:

- främja det regionala tillväxtarbetets förutsättningar,
- genomföra miljöpolitiken i utvecklad samverkan och kontinuerlig dialog med nyckelaktörer,
- erbjuda arenor för erfarenhetsutbyten kring miljö och tillväxt,
- ge förslag och driva fram samverkanslösningar utifrån ett miljöperspektiv som leder till hållbar tillväxt,
- bidra med metodutveckling och ta fram kunskap om miljön som stöd för hållbar tillväxt och kommunicera ekosystemtjänster och dess värden och bidrag till hållbar tillväxt,
- vara pådrivande i arbetet med hållbar blå tillväxt,
- stödja miljöteknikutveckling, miljöinnovation och delta i strategiska utvecklingsprojekt,
- bidra med samfinansiering till projekt som bidrar till hållbar tillväxt,
- kommunicera genomförda insatser/projekt och visa på exempel där miljöarbetet kan bidra till hållbar tillväxt, förenkla för företagare genom bland annat regelförenkling och utveckling av digitala tjänster,
- genomföra såväl miljö- som samhällsekonomiska konsekvensanalyser för bred belysning av konsekvenser av förslag myndigheten har att ta ställning till,

- *delta i gränsöverskridande samarbeten till stöd för svensk regional tillväxt och ta till vara Östersjöstrategins möjligheter,*
- *skapa förutsättningar för hållbar regional tillväxt genom en god havsplanering.*

Vår strategi innebär att vi inom våra verksamhetsområden verkar för att målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås. Vi inriktar oss särskilt på insatser i vårt arbete med havsplanering och på insatser för att främja miljöteknik och innovation (sid 9, HaV:s långsiktiga strategi).

3.5.1 15. Hur är strategin förankrad i myndigheten? Vilken status har strategin haft som styrdokument inom myndigheten?

Strategin har genomförts som en integrerad del av HaV:s verksamhetsstrategi under perioden. Strategin samlar HaV:s arbete med medverkan i regionalt tillväxtarbete och utgår samtidigt från medverkan i flera fall från annan lagstiftning, t.ex. EU:s gemensamma fiskeripolitik och havsplaneringslagstiftningen.

3.5.2 16. Hur relevant anser ni att er strategi har varit? Har er strategi reviderats sedan den togs fram?

Utifrån att strategin utgår från HaV:s ansvarsområden i relation till den nationella strategins prioriteringar har strategin i hög grad varit relevant. Enligt havsplaneringsförordningen exempelvis ska Havs- och vattenmyndigheten ge de kommuner och regioner som kan beröras av ett förslag till havsplan tillfälle att medverka i förslagsarbetet så att hänsyn kan tas till lokala och regionala förutsättningar och behov. Den första havsplaneringsomgången har genomförts och har till stor del sammanfallit med strategins genomförandeperiod. Strategin har i hög grad varit relevant för planeringens genomförande och målbild.

På motsvarande sätt har strategin relevans för andra av HaV:s ansvarsområden, till exempel insatser med lokal och regional hänsyn inom fiskförvaltning såsom utformning av de regionala beredningsgrupperna, samt HaV:s arbete med regelförenklingar och utveckling av digitala tjänster för yrkesfisket, se avsnitt 3.2.1.1 *samverkan med andra myndigheter eller med regionala och lokala aktörer*

Strategin har setts över sedan den togs fram, vilket hittills inte har föranlett någon revidering.

3.5.3 17. Har strategin bidragit till att myndigheten utvecklat sin samverkan eller dialog med regionerna eller stärkt sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet?

Inom ramen för havsplaneringsprocessen har strategin (och havsplaneringslagstiftningen) bidragit till en utveckling av dialogen med regionerna med stöd av kustlänsstyrelserna. Strategin kan även bedömas ha bidragit till HaV:s arbete beträffande satsningar inom miljöteknik och innovation, även det i linje med HaV:s ansvarsområde och uppdrag. Exempel från år 2019 är beviljande av projektmedel för att öka integrering av fiske-, havs- och vattenfrågor i de regionala utvecklingsplanerna. Ett projekt med syfte att främja ökad tillväxt och innovationsstrategisk integrering av vattenfrågor i Jämtland slutredovisades under år 2020. Projektet redovisar att vattenrelaterade frågor, som tidigare inte har haft en tydlig plats i den regionala utvecklingsstrategin, har genom ökad kunskap och etablering av samarbetsforum lyfts fram i konkreta mål för den nya regionala utvecklingsstrategin som tas fram under 2020.

3.5.4 18. Vilka konkreta insatser kopplat till er långsiktiga strategi för det regionala tillväxtarbetet för perioden 2015–2020 har myndigheten genomfört? Har genomförandet följt strategin eller har några planerade insatser ej genomförts?

Exempel på konkreta insatser relaterat till HaV:s arbete med bäring på regional utveckling och till vår långsiktiga strategi redovisas i föregående avsnitt. Genomförandet har i stora delar följt strategin.

3.5.5 19. Har resultaten blivit de förväntade? Om inte, varför?

Ja, resultaten bedöms till stora delar vara de förväntade i enlighet med strategin i sin helhet. Strategin innefattar en rad olika punkter i enlighet med HaV:s ansvarsområden och i linje med den nationella strategin, samt har uttalat varit särskilt inriktad på insatser i vårt arbete med havsplanering och på insatser för att främja miljöteknik och innovation.

3.5.6 20. Har ni identifierat några särskilda framgångsfaktorer eller några utvecklingsbehov?

En viktig framgångsfaktor är att strategin är i linje och i synergi med myndighetens ansvarsområde och verksamhet. I strategin lyfts potential för utveckling av dialog och samarbete mellan HaV och regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Detta ser vi fortsatt som ett område med potential för vidareutveckling. Ett vidare samarbete för hållbar regional utveckling utifrån HaV:s ansvarsområde och utifrån regionala och lokala förutsättningar skulle stärka målsättningen om en ekosystembaserad förvaltning i enlighet med ekosystemansatsen.

3.5.7 21. När uppdraget nu löpt ut, kommer strategin hållas levande?

Strategin lever vidare genom en fortsatt integrering i HaV:s verksamhet, verksamhetsstrategi och genom fortsatt arbete med att tydliggöra samband och förutsättningar för hållbar regional utveckling i myndighetens verksamhetsplanering, samt med hänsyn till kommande reviderade nationella strategi inklusive handlingsplaner.

3.5.8 22. Har ni andra medskick som ni vill göra angående uppdraget eller genomförandet av er strategi?

Nej, vi förmedlar HaV:s perspektiv genom ovanstående redovisning med beskrivningar.